

SEANCE DU MARDI 7 NOVEMBRE 1989
VERGADERING VAN DINSDAG 7 NOVEMBER 1989ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 409.

COMPOSITION D'UNE COMMISSION (Modification):

Page 409.

PROPOSITIONS ET PROJETS DE LOI (Discussion):

Proposition de loi portant création d'un Fonds pour la sécurité des infrastructures sportives.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Van Eetvelt, rapporteur, Verschueren, Vandenhoute, Cardoen, Kenzeler, Diegenant, M. Tobback, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales, p. 409.

Discussion et vote des articles, p. 416.

Proposition de loi modifiant l'article 24 de la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Vanlerberghe, rapporteur, Mme Truffaut, M. Luyten, M. Tobback, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales, p. 417.Discussion de l'article unique. — *Orateurs*: M. Cardoen, Mme Truffaut, p. 420.

Proposition de loi complétant la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Vanlerberghe, rapporteur, De Loor, p. 420.

Discussion et vote de l'article unique, p. 421.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1989-1990
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1989-1990

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 409.

SAMENSTELLING VAN EEN COMMISSIE (Wijziging):

Bladzijde 409.

VOORSTELLEN EN ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Voorstel van wet tot oprichting van een Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Van Eetvelt, rapporteur, Verschueren, Vandenhoute, Cardoen, Kenzeler, Diegenant, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, blz. 409.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 416.

Voorstel van wet tot wijziging van artikel 24 van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heer Vanlerberghe, rapporteur, mevrouw Truffaut, de heer Luyten, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, blz. 417.Beraadslaging over het enig artikel. — *Sprekers*: de heer Cardoen, mevrouw Truffaut, blz. 420.

Voorstel van wet tot aanvulling van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Vanlerberghe, rapporteur, De Loor, blz. 420.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 421.

Proposition de loi modifiant l'article 1468 du Code judiciaire.

Discussion générale. — *Orateur*: M. Erdman, rapporteur, p. 421.

Discussion et vote de l'article unique, p. 422.

Projet de loi dérogeant, pour l'année 1989, à l'article 218 du Code judiciaire.

Discussion et vote des articles, p. 422.

Projet de loi modifiant l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants et l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.

Discussion générale. — *Orateurs*: Mme Hanquet, MM. Content, Capoen, Eicher, Mme Cahay-André, M. Verhaegen, M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, adjoint au ministre de la Justice et des Classes moyennes, p. 422.

Discussion et vote des articles, p. 425.

Projet de loi portant certaines dispositions en matière de cotisation de solidarité, de modération, de consolidation et de cotisations spéciales à charge des travailleurs indépendants, ainsi qu'en matière de réduction des allocations familiales pour travailleurs indépendants.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Wintgens, Eicher, Content, p. 426.

Discussion et vote des articles, p. 427.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Travaux publics de l'année budgétaire 1989.

Discussion et vote des articles, p. 429.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1988.

Discussion et vote des articles, p. 429.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 430.

Voorstel van wet tot wijziging van artikel 1468 van het Gerechtelijk Wetboek.

Algemene beraadslaging. — *Spreker*: de heer Erdman, rapporteur, blz. 421.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 422.

Ontwerp van wet tot afwijking van artikel 218 van het Gerechtelijk Wetboek voor het jaar 1989.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 422.

Ontwerp van wet tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen en van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: mevrouw Hanquet, de heren Content, Capoen, Eicher, mevrouw Cahay-André, de heer Verhaegen, de heer Mainil, staatssecretaris voor Middenstand en voor de Oorlogsslachtoffers, toegevoegd aan de minister van Justitie en Middenstand, blz. 422.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 425.

Ontwerp van wet houdende bepalingen inzake de solidariteits-, matigings-, consoliderings- en bijzondere bijdragen ten laste van de zelfstandigen, alsmede inzake de vermindering van de kinderbijslag voor zelfstandigen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Wintgens, Eicher, Content, blz. 426.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 427.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1989.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 429.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid van het begrotingsjaar 1988.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 429.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 430.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Mme Panneels-Van Baelen, secrétaire, prend place au bureau.

Mevrouw Panneels-Van Baelen, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 35 m.

De vergadering wordt geopend te 14 h 35 m.

CONGES — VERLOF

Mme Mayence-Goossens, à l'étranger, demande un congé.
Verlof vraagt: mevrouw Mayence-Goossens, in het buitenland.
— Ce congé est accordé.
Dit verlof wordt toegestaan.
M. Noerens, malade, demande d'excuser son absence à la réunion de ce jour.
Afwezig met bericht van verhindering: de heer Noerens, ziek.
— Pris pour information.
Voor kennisgeving aangenomen.

SAMENSTELLING VAN EEN COMMISSIE

Wijziging

COMPOSITION D'UNE COMMISSION

Modification

De Voorzitter. — Bij het bureau is een voorstel ingediend om in de bijzondere commissie belast met het onderzoek van de begrotingen voor 1990, de heer Van Eetvelt als plaatsvervangend lid te vervangen door de heer De Bondt.

Le bureau est saisi d'une proposition tendant à remplacer M. Van Eetvelt par M. De Bondt comme membre suppléant au sein de la commission spéciale chargée de l'examen des budgets pour 1990.

Geen bezwaar?
N'y a-t-il pas d'opposition à ce remplacement?
Dan is aldus besloten.
Il en est ainsi décidé.

VOORSTEL VAN WET TOT OPRICHTING VAN EEN FONDS VOOR DE VEILIGHEID VAN DE SPORTINFRASTRUCTUUR

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROPOSITION DE LOI PORTANT CREATION D'UN FONDS POUR LA SECURITE DES INFRASTRUCTURES SPORTIVES

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van wet tot oprichting van een Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi portant création d'un Fonds pour la sécurité des infrastructures sportives.

De algemene beraadslaging is geopend.
La discussion générale est ouverte.
Het woord is aan de rapporteur.

De heer Van Eetvelt, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het voorstel van wet van de heer Verschuere heeft tot doel steun te verlenen bij het bekostigen van investeringen in sportinfrastructuur. Die investeringen moeten onontbeerlijk zijn voor de veiligheid en de ordehandhaving ter gelegenheid van sportmanifestaties. De commissie wijdde hieraan een vijftal vergaderingen waarop ook de vertegenwoordiger van de minister van Financiën aanwezig was.

In de commissie was een grote eensgezindheid zodat de dertien aanwezige leden dit voorstel hebben goedgekeurd. Meer bepaald werd aanvaard, dat het geweld bij sportmanifestaties en vooral

bij voetbalwedstrijden een maatschappelijk verschijnsel is en dat de veiligheid van de sportstadions moet worden bevorderd.

Aangezien vele stadions nog onveilig zijn en slechts enkele clubs ernstige financiële inspanningen hebben gedaan, dient de overheid een financiële stimulans te geven om de verantwoordelijken aan te zetten deze veiligheidsinvesteringen te doen. Die inspanningen zullen ook leiden tot een vermindering van de interventie van de ordediensten, hetgeen volgens ramingen aan de overheid in 1988 108 miljoen heeft gekost.

Bij de bespreking werd bijzonder aandacht besteed aan volgende punten.

Ten eerste, de bevoegdheid van de minister van Binnenlandse Zaken in deze aangelegenheid, werd door sommige leden aangevochten. De minister was van mening dat de bevoegdheid over de veiligheid duidelijk bepaald is. Het betreft een nationale bevoegdheid. De Gemeenschappen zijn nu reeds betrokken bij de werking van de overlegcommissie voor de veiligheid bij sportmanifestaties, en zullen ook betrokken worden bij het beheer van het voorgestelde fonds, aldus de minister.

Ten tweede, daar de financiering gebeurt via van de Nationale Loterij, dient aandacht besteed te worden aan de mogelijke ongeoorloofde verrijking van bepaalde clubs. De norm van echte veiligheidsmaatregelen zal hierin een rol dienen te spelen. In de uitrusting van bepaalde stadions zijn ook andere voorzieningen nodig. Zo moet het bouwen van loges en *business seats* worden uitgesloten uit deze subsidieregeling.

Ten derde, de commissie was tevens van oordeel dat de terugwerkende kracht in deze aangelegenheid niet mag worden aangehouden, onder meer omdat men niet beschikt over een volledige inventaris van de door de clubs gedurende de jongste jaren geleverde inspanningen.

Dit punt heeft tot enige discussie geleid omdat sommige leden van oordeel waren dat bepaalde clubs hiervoor in het verleden enorme inspanningen hebben gedaan en in feite een voorbeeld zijn voor de inspanningen die andere clubs in de toekomst zullen doen.

De moeilijkheid om te bepalen welke inspanningen zijn gedaan en vooral om de juiste financiële berekeningen ervan te maken, heeft de commissie ertoe gebracht de terugwerkende kracht uit het voorstel van wet te nemen. Ik betreurt het nochtans dat men geen rekening kan houden met de inspanningen die in het recente verleden zijn gedaan, vooral als men zal beseffen dat heel wat clubs in de volgende jaren installaties zullen bezoeken die tot op het ogenblik modelinstallaties zijn die ze vaak als voorbeeld zullen nemen.

Ten vierde, de criteria tot subsidiëring dienen objectief te worden bepaald. Bij het fonds zal hiertoe een commissie van deskundigen worden opgericht, waarvan vertegenwoordigers van de Staat en van de Gemeenschappen deel uitmaken. De eerder vermelde subsidies zullen ertoe strekken de rentelast te verminderen van de leningen toegestaan door de kredietinstellingen, of zullen bij investeringen met eigen middelen worden vervangen door kapitaalpremies.

De bedoeling van de indieners is dus duidelijk: via een financiële inspanning van de overheid pogen de veiligheid in de sportstadions te verbeteren, zodat het sportgebeuren voor de sportbeoefenaar en de toeschouwer in optimale omstandigheden kan geschieden.

Het wordt een boeiende, maar vooral een moeilijke taak voor de commissie van deskundigen om deze regeling zo objectief mogelijk toe te passen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verschuere.

De heer Verschuere. — Mijnheer de Voorzitter, sinds februari van dit jaar hield de gemengde commissie voor de Volksgezondheid en de Justitie zich bezig met het voorstel van wet-Lallemand-Herman-Michielsens. Begrippen als leven en dood stonden hierin centraal.

Gisteren in de late namiddag heeft de Senaat zich over dit voorstel van wet uitgesproken na tien dagen openbare vergadering, en iedereen is het erover eens dat het debat op zeer

hoogstaand niveau is verlopen. Alvorens tot de stemming over te gaan, hebben vele leden verklaringen afgelegd.

Ik veroorloof me de vrijheid om enkele citaten voor te lezen omdat ze bruikbaar zijn voor dit debat.

In het *Beknopt Verslag* heb ik gelezen dat de heer Cereixhe heeft gezegd dat het in dit debat niet alleen om het voorstel van wet ging, maar ook om een maatschappijmodel. Ik kom hierop nog terug.

Mevrouw Nélis verklaarde dat dit debat is voortgesproken uit de dagelijkse werkelijkheid en uit een rechtsvacuüm, maar dat ook het weinig gastvrije karakter van onze samenleving in het licht werd geplaatst. Ook dit is een belangrijk element in de discussie.

De voorzitter van mijn fractie, de heer Seeuws, heeft gezegd dat het voorstel zal bijdragen tot een grotere sociale gelijkheid. Uiteraard ging het daarbij wel om een gelijkheid onder vrouwen, maar ik zou deze willen uitbreiden tot een grotere sociale gelijkheid tussen de minst gegoeden en de meer welgestelden.

Vandaag bespreken wij een geamendeerd wetsvoorstel met als titel: Voorstel van wet tot oprichting van een Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur. Het werd ondertekend door alle fracties die aan de bespreking hebben deelgenomen. Dit wetsvoorstel heeft een gelijkaardig thema als het wetsvoorstel waarover ik het zoëven had, namelijk leven en dood, evenwel gezien vanuit een andere gezichtshoek, die van het geweld. Niemand zal ontkennen dat onze maatschappij voortdurend evolueert. Denk maar aan Darwin en zijn evolutieleer. Niets is, alles wordt. Zo gebruiken wij vandaag nieuwe begrippen als kansarmen, migranten, derde-wereldproblematiek en geweld, een probleem dat ons op het ogenblik bezighoudt.

Ik zou tekort schieten indien ik, alvorens dit thema aan te snijden, zou nalaten een woord van dank uit te spreken aan collega Van Eetvelt voor zijn beknopt, maar uitstekend verslag dat een perfecte weergave is van de discussies in de commissie. Ik dank eveneens collega Cereixhe, de voorzitter van de commissie, die ondanks de talrijk te behandelen dossiers, niet heeft geaarzeld de urgentie te aanvaarden toen daarom werd gevraagd. Dit is een bewijs van grote verantwoordelijkheidszin. Mijn dank gaat ook uit naar de minister van Binnenlandse Zaken en zijn medewerkers voor hun loyale bijdrage, naar de minister van Financiën en zijn medewerkers en naar de vertegenwoordigers van de Nationale Loterij. Tenslotte dank ik alle collega's die aan de discussie in de commissie hebben deelgenomen, waar met kennis van zaken werd gedebatteerd. Dit resulteerde — en dat is het verschil met het vorige debat — in een consensus.

Over het onderwerp zelf zal ik niet uitwijken. Ik refereer aan het verslag van collega Van Eetvelt. Toch lijkt het mij belangrijk voor de goede gang van zaken nog even te illustreren hoe het voorstel is gegroeid. Het geweld in onze maatschappij, en meer bepaald in het voetbalgebied, houdt mij al jaren bezig. Ik vermoed dat het niet alleen mij interesseert, maar heel wat mensen die in onze maatschappij begaan zijn met de sport in het algemeen.

Wanneer het voetbalgeweld tamelijk ver van huis plaatsgrijpt laat het ons weliswaar niet onverschillig, maar wij nemen er toch enigszins afstand van.

Ter illustratie citeer ik een krantenknipsel met als titel: «Zwarte voetbaldagen.» Hierin wordt een lijst gepubliceerd met de slachtoffers van het voetbalgeweld: «Mei 1964. Peru. Meer dan driehonderd voetbalsupporters kwamen om bij een rel. September 1967. Vierenveertig doden en zeshonderd gewonden in Turkije bij het voetbalspektakel Sivas-Kayserie. Januari 1971. Zesenzestig doden en honderdveertig gewonden bij de derby tussen Celtic en Glasgow Rangers.»

Op 29 mei 1985 werd de hele wereld opnieuw met verstomming geslagen door het Heizeldrama, waarbij negenentwintig doden te betreuren vielen. De schrikwekkende TV-beelden van het onbegrijpelijke, maar niettemin afgrijselijke Heizeldrama bleven nog vele maanden bij.

Deze betreurenswaardige sportavond betekende voor de Belgische overheid een historische confrontatie met het gevreesde hooliganisme en zijn dramatische gevolgen.

Het wereldvoetbal kreeg op één avond een andere dimensie die in ons land een orkaan aan kritiek deed losbarsten. Sommige van deze kritieken waren gegrond en objectief, andere sterk overdreven en subjectief geladen met als gevolg een zeer ingewikkelde en delicate toestand.

Gelukkig nam de overheid zeer vlug interessante initiatieven om iets te doen aan de ontstane noodsituatie. Een van die lovenswaardige initiatieven was de oprichting van een gemengde inspectiecommissie, belast met het onderzoeken van alle Belgische stadions in de eerste afdeling, hoofdzakelijk op het gebied van veiligheid, infrastructuur, brandgevaar, paniekbeveiliging enzovoort.

Die commissie kwam vlug tot de bevinding dat praktisch alle clubs voor ernstige verbeteringswerken vatbaar waren. In een minimum van tijd stelden de verantwoordelijken van de betrokken inspectiecommissie een eenvoudige, maar zeer praktische handleiding op die als maatstaf kon dienen voor deze dringende verbeteringswerken.

De clubs verleenden een spontane en lovenswaardige medewerking aan dit initiatief. In een minimum van tijd werden in alle betrokken stadions reusachtige inspanningen geleverd om de infrastructuur aan te passen aan de nieuwe, vooropgestelde veiligheidsnormen. Na een eerste prijzenswaardig initiatief van de overheid en de clubs moet men eerlijkheidshalve bekennen dat de financiële middelen bij de meeste clubs ontbreken om de infrastructuur van de stadions geheel te moderniseren en aldus het geweld degelijk te bestrijden.

Degenen die met de sport begaan zijn hebben dus de absolute plicht te zoeken naar nieuwe financiële middelen om de verbeteringswerken aan de stadions te kunnen voltooien. Verscheidene mogelijkheden kunnen hiervoor worden overwogen.

Het gebeurt niet al te vaak dat men gediend wordt door vrouwe Fortuna. Via bepaalde relaties ontving ik evenwel de volledige documentatie van een studiedag op 4 maart 1988 georganiseerd door de Koninklijke Belgische Voetbalbond over het thema «Veiligheid in en rond de Belgische voetbalstadions». Op deze studiedag ontstond het embryo van het Fonds voor sportinfrastructuur.

Het voorstel dat ten grondslag ligt van dit fonds bevat drie artikels. In artikel 1 wordt bepaald dat er binnen het raam van het ministerie van Financiën een fonds wordt opgericht met de naam «Fonds voor sportinfrastructuur». Artikel 2 zegt dat dit fonds tot doel heeft de interesten op zich te nemen van de leningen aangegaan door de voetbalclubs van de eerste nationale afdeling voor verbouwingswerken aan hun stadions. Artikel 3 bepaalt dat het fonds jaarlijks gestijfd wordt met geld van de Nationale Loterij. Dit voorstel is de hoeksteen van het voorstel dat wij hier vandaag bespreken.

Via andere relaties kwam ik in het bezit van de openingstoespraak van minister van Binnenlandse Zaken Tobback, die hier ook vandaag aanwezig is, gehouden te Brussel op 15 december 1988 bij de installatie van de Overlegcommissie voor de veiligheid bij sportmanifestaties. Met enkele passages uit die toespraak zal ik aantonen dat ook de minister van Binnenlandse Zaken, die verantwoordelijk is voor de ordehandhaving, begaan is met de problematiek van de veiligheid in de sportstadions.

De minister herinnerde eraan dat de Overlegcommissie voor de veiligheid bij sportmanifestaties opgericht werd door het ministerieel besluit van 9 augustus 1988. Bij die commissie worden niet alleen de minister van Binnenlandse Zaken en de bevoegde ministers in de Executieven betrokken, maar ook de gerechtelijke overheid, de Koninklijke Belgische Voetbalbond, de verscheidene politiediensten en de wetenschappelijke wereld. Aldus neemt de Overlegcommissie de fakkel over van de Gemengde Inspectiecommissie van de voetbalstadions. Zij heeft ook een ruimere opdracht dan de inspectiecommissie.

De minister zegde voorts in zijn uiteenzetting: «Het lijdt geen twijfel dat de belangrijkste werkzaamheden gericht zullen blijven op de populairste sport in ons land, het voetbal of juist gezegd op de problemen van openbare orde naar aanleiding van en in de marge van voetbalwedstrijden.» De minister heeft ook nog het volgende gezegd: «Verbeteringswerken aan de stadions kosten veel geld, maar zijn absoluut noodzakelijk om de veiligheid

van de toeschouwers zo goed mogelijk te waarborgen en om de kosten voor ordehandhaving die in de huidige omstandigheden de pan uitrijzen, te drukken.» Verder vindt de minister dat het Bouwfonds een zeer interessant gegeven is en dat door de interestsubsidies de financiële last van de verbeteringswerken kan worden verlicht.

Ik heb de hand kunnen leggen op de documentatie van de studiedag te Leuven op 11 april 1989 georganiseerd door de Koninklijke Belgische Voetbalbond en het ministerie van Binnenlandse Zaken. Alles samen heeft dit geresulteerd in het voorstel van wet tot oprichting van een Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur ingediend door mijzelf en medeonderkend door bijna alle politieke fracties van de Senaat.

Dit voorstel van wet werd in overweging genomen op 22 maart 1989 en verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden. Ingevolge het voetbal drama te Sheffield op 15 april 1989 heb ik de effectieve leden en de plaatsvervangende leden van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden een telex gestuurd op 18 april 1989 met het verzoek de agenda van 25 april 1989 aan te vullen met het voorstel van wet tot oprichting van een Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur. Aan dit verzoek werd gunstig gevolg gegeven, waarvoor ik de voorzitter van de commissie heb bedankt. Het voorstel werd op de agenda gezet van de vergadering van 9 mei 1989.

Uiteindelijk werd de geamendeerde tekst ondertekend door alle politieke fracties die deelgenomen hebben aan de discussie en met eenparigheid van stemmen goedgekeurd.

Mijnheer de Voorzitter, waar er aanvankelijk met scepticisme en tegenzin werd begonnen aan de verbeteringswerken groeide snel het enthousiasme, niet het minst bij de vele onbetaalde clubsupporters, maar ook bij de onderbetaalde clubbeheerders. We moeten de positieve ingesteldheid gaande houden tot het doel bereikt is. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Vandenhaute.

M. Vandenhaute. — Monsieur le Président, le 29 mai 1985 fut une date fatidique dans l'histoire du football. En effet, ce jour-là, les fans de ce sport, confortablement installés devant leur petit écran, assistèrent, impuissants, à un terrible et incompréhensible drame qui avait pour cadre le Heysel et la rencontre des deux plus populaires équipes européennes de l'époque, à savoir la Juventus de Turin et les Anglais de Liverpool.

Faut-il préciser que ces horribles images resteront à tout jamais gravées dans la mémoire de la plupart d'entre nous? En un seul soir, le monde du football venait de basculer dans un autre univers, celui de la honte et de la violence.

Pour la toute première fois de leur histoire, les autorités belges furent confrontées à un phénomène de violence populaire organisé, bien connu de leurs homologues anglais, et qui porte le nom tristement célèbre d'«hooliganisme». Les médias du monde entier eurent, durant cette courte période, les yeux braqués sur notre pays et il va de soi que les critiques à l'encontre de nos dirigeants furent nombreuses et très vives. Pourtant, il est clair que si certaines d'entre elles étaient fondées, d'autres furent exagérées, voire totalement inobjectives, de sorte qu'elles placèrent le gouvernement dans une situation délicate et complexe.

Quant au monde du football, fortement ébranlé, il n'avait plus qu'un seul mot sur les lèvres: «Plus jamais cela!» C'est pourquoi le ministère de l'Intérieur de l'époque créa une commission mixte d'inspection des stades, dont le but était de prendre les mesures adéquates en vue d'aider les clubs de football à améliorer leurs stades et à leur conférer une plus grande sécurité.

Cette commission — il faut le dire — a bien rempli sa mission, dans la mesure où elle a permis à toutes les parties concernées de prendre leurs responsabilités face à ce problème crucial de la sécurité au sein de nos infrastructures sportives. Cependant, il y a lieu de rappeler que le respect des mesures préconisées par la commission implique, pour les clubs sportifs, un investissement financier considérable.

Or, que constatons-nous? Dans notre pays, lesdites infrastructures sportives — et tout ce qui les concerne — devraient, en principe, être du ressort des pouvoirs communaux et donc prises en charge par ces derniers. Mais, vous le savez, la plupart des communes belges se trouvent dans une situation financière parfois difficile, voire catastrophique. En conséquence, ce sont les clubs eux-mêmes qui supportent les lourdes dépenses indispensables à l'amélioration et à la sécurité de leurs stades et — faut-il le souligner une fois encore? — ces investissements coûtent cher, très cher.

C'est la raison pour laquelle, afin d'aider les clubs de football, particulièrement visés par ces nouvelles mesures, la commission recommande la création d'un fonds, alimenté par la Loterie nationale, et qui aura pour mission essentielle de financer les intérêts des emprunts que les clubs de division 1 se voient dans l'obligation de souscrire pour améliorer leurs infrastructures, dans l'optique précise d'une plus grande sécurité.

En outre, en accordant à ces clubs un tel stimulant financier, le gouvernement se verra crédité d'une diminution sensible des dépenses relatives au maintien de l'ordre — du moins je l'espère — puisque les risques de débordements dangereux seront pratiquement annihilés par le caractère sécurisant que revêtiront alors les infrastructures des clubs sportifs.

Cette proposition de loi est d'autant plus importante qu'elle est la première de ce type à avoir été élaborée en Europe.

Je termine par une suggestion à l'intention du ministre et de mes collègues. Il est indiscutable que certains clubs ont apporté, sans attendre les instructions de l'autorité, des aménagements significatifs à la sécurité de leurs installations. Après les incidents graves que je viens de mentionner, ils ont pris les devants sans attendre les indications des pouvoirs publics.

Ne pourrions-nous pas, comme il y a été fait allusion en commission, prévoir un aménagement du texte de la proposition de loi qui autoriserait l'application de la loi avec effet rétroactif pour les clubs se trouvant dans cette situation particulière?

Quoi qu'il en soit, en raison des arguments exposés dans cette intervention, le groupe PRL votera cette excellente proposition de loi. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cardoen.

De heer Cardoen. — Mijnheer de Voorzitter, alle leden van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden waren het bij de bespreking van dit voorstel erover eens dat elke tegemoetkoming vanwege het Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur moest worden aangewend voor de verbetering van de veiligheid en de ordehandhaving bij sportmanifestaties.

Het verheugt mij dat door de bespreking van dit voorstel in de commissie dit fonds werd ingeschakeld voor de verbetering van de sportinfrastructuur in het algemeen, dus voor alle sportdisciplines zoals o.m. volley, kaatsen, enz. en niet alleen voor de verbetering van de veiligheid in de voetbalstadions. In onze hedendaagse maatschappij is sport uitgegroeid tot een fysieke en menselijke cultuur die onze aandacht en ondersteuning verdient. Ik ben er nochtans van overtuigd dat geld en subsidies alleen niet volstaan om de veiligheid in de sportstadions te verzekeren. Hoe verdienstelijk het voorstel ook mag zijn, het schakelt het risico niet uit van plotselinge agressiviteit, vandalisme of geweld van supporters.

Toen ik onlangs een belangrijke voetbalmatch meemaakte, was ik getroffen door de omvang van de ordediensten. Dit moet de gemeentebesturen, of beter gezegd de belastingbetaler, toch veel kosten.

Misschien klinkt het utopisch, maar het indijken van geweld bij sportmanifestaties moet volgens mij vooral gebeuren door opvoeding in het algemeen en door sportopvoeding in het bijzonder. De meest efficiënte veiligheidsmaatregelen kunnen nog falen als supporters niet een minimum aan *fairplay* en zelfdiscipline opbrengen. Hiermee heb ik niet gezegd dat er voor belangrijke sportmanifestaties geen ordediensten aanwezig moeten zijn die omzichtig en oordeelkundig kunnen optreden.

Een speciale opleiding van de ordehandhavers lijkt mij ook erg aangewezen, evenals een taakverdeling onder de politiediensten. Een degelijke kennis van de harde supporterskern en informatie over de bezoekende club zijn eveneens erg belangrijk.

Wij zijn het eens met de minister dat het optreden van de ordediensten moet overkomen als beheerste intimidatie, zoals hij in een omzendbrief schrijft. Supporters moeten duidelijk worden bijgebracht tot waar zij kunnen gaan en zij moeten weten dat geweld niet zal worden geduld. Wie over de schreef gaat, moet kordaat worden aangepakt.

Mijnheer de Voorzitter, wij hopen dat dit voorstel de sportverenigingen ertoe zal aanzetten een maximale inspanning te leveren ten voordele van de veiligheid en dit zowel bij professionele als niet-professionele manifestaties. Op die manier zal de sport het aanzien en het prestige krijgen die ze verdient. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Kenzeler.

De heer Kenzeler. — Mijnheer de Voorzitter, de hele wereld werd op 29 mei 1985 met verstomming geslagen door de afschrikwekkende televisiebeelden van het onbegrijpelijke, maar niettemin afgrijselijke Heizeldrama.

Voorheen waren er, over de diverse continenten verspreid, reeds vele zwarte voetbaldagen met een aanzienlijk aantal doden en nog meer gewonden.

Voor de Belgische overheid betekende deze te betreuren sportavond, met als dramatisch resultaat 39 doden, een historische confrontatie met het zo gevreesde hooliganisme.

Ons land bleef ook niet ongevoelig voor de gebeurtenis, en er ontstond een lawine van kritiek, objectieve en gegronde, maar ook sterk overdreven en subjectieve kritieken, met een moeilijke en ingewikkelde toestand tot gevolg.

Er werden interessante initiatieven geformuleerd die in de toekomst dergelijke situaties moesten voorkomen.

Een eerste initiatief was de oprichting van een gemengde inspectiecommissie van de voetbalstadions in de Liga, een fakkelt die intussen werd overgenomen door de Overlegcommissie voor de veiligheid bij sportmanifestaties.

Spoedig kwam men tot de bevinding dat, op het vlak van veiligheid, paniekbeveiliging, brandgevaar enzovoort, nagenoeg alle stadions van de Liga vatbaar waren voor ernstige verbeteringswerken.

Hieruit resulteerde een zeer praktische handleiding, die als maatstaf kan dienen voor de zeer dringende verbeteringswerken. De clubs, al dan niet eigenaar van de stadions, verleenden hun spontane en gewaardeerde medewerking.

Uitstekende inspanningen werden geleverd om de infrastructuur aan te passen aan de nieuwe aanbevolen veiligheidsnormen. Zware bijkomende financiële inspanningen waren noodzakelijk voor de opgelegde moderniseringswerken, wat geen gemakkelijke klus was in een periode van economische crisis.

Hoewel men mag stellen dat de toestand aanzienlijk is verbeterd, moet er toch nog veel worden gerealiseerd en dit is een must, gezien de gevaren van het hooliganisme toenemen.

Laten we het eerlijk toegeven: de financiële middelen van de meeste clubs zijn niet aanwezig om hun stadion derwijze te moderniseren, dat het als veilig kan worden beschouwd. Stilstaan betekent echter achteruitgaan en het gevaarlijke hooliganisme opnieuw de kans bieden om fel en afschrikwekkend toe te slaan.

Nieuwe financiële middelen waren dan ook noodzakelijk om het aangevatte werk te voltooien. Met het onderhavige voorstel van wet tot oprichting van een Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur probeert men aan deze verzuchtingen tegemoet te komen.

De voorgestelde regeling is positief omdat ze niet alleen in aanmerking komt voor de infrastructuur van de voetbalstadions, maar ze werd uitgebreid naar alle investeringen binnen het domein van een sportinfrastructuur. Het is voorts verheugend dat de gemeentebesturen hierop een beroep kunnen doen, te

meer omdat we in het verslag lezen dat, volgens een verklaring van de minister, 90 pct. van de stadions gemeentelijk zijn.

Zulks moet voor vele steden of gemeenten een stimulans betekenen om over te gaan tot veiligheidsinvesteringen die, gezien de hoge kosten voor de ordehandhaving, uiteindelijk gaan renderen. Een kostprijs van twee miljoen per wedstrijd is geen uitzondering wanneer het gaat om een voetbalwedstrijd in Europees verband.

Dit voorstel moet worden beschouwd als een aanmoediging om te investeren in veiligheid. Men weet immers dat zulks voor de toekomst een kostenbesparend effect zal hebben.

Als municipalist richt ik mij tot de vele municipalisten in dit halfroond. Velen werden in het verleden wellicht reeds geconfronteerd met de moeilijkheden van het verzekeren van de veiligheid tijdens sportmanifestaties. Anderen kunnen in de nabije toekomst met hetzelfde probleem worden geconfronteerd.

Dit voorstel moet dan ook een eerlijke kans krijgen en ik nodig iedereen uit, in de eerste plaats de municipalisten, om samen met mij hun goedkeuring te verlenen aan het voorstel van wet tot oprichting van een Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Diegenant.

De heer Diegenant. — Mijnheer de Voorzitter, eerst wil ik rapporteur, collega Van Eetvelt, gelukwensen met zijn duidelijk, gestructureerd en overzichtelijk verslag. Het laat degenen die niet deelnamen aan het debat in de commissie toe een goed overzicht te verwerven in de gesprekken die er werden gevoerd.

Het is de taak van de overheid mogelijk te maken wat door grote groepen van burgers gewenst wordt — daarenboven gesteund op objectieve gronden — binnen het raam van hun recht op welzijn. Sport beoefenen en sportieve evenementen bijwonen, beide in veilige omstandigheden, is zo'n wens van de burger. Deze wens past in het streven van de burger naar welzijn en naar sport-culturele en sport-ethische belevenissen onder fysiek-veilige omstandigheden. Zeker, ook in dit domein van de veiligheid, mag het beleid de burger wijzen op zijn betrokkenheid en zijn verantwoordelijkheid. Daarom ook wordt gehandeld volgens het subsidiariteitsbeginsel. Na de inspanning van de burger en van zijn particuliere organisaties, springt de overheid bij om het vooropgestelde doel meer veiligheid te helpen realiseren.

Grote groepen, massa's mensen zelfs, komen samen en verdringen zich om belangrijke sportevenementen bij te wonen. Vaak gaat het om voetbalwedstrijden. De voetbalverenigingen waartussen het gaat worden hierdoor genoopt tot grote investeringen om bekwaame voetbalspelers — niet alleen in de ogen van de Belgische fiscus gelijkgesteld met artiesten — aan te trekken, maar ook om hun wedstrijdstadion aan te passen aan de tijdsomstandigheden.

De tijdsomstandigheden nopen dringend tot het bieden aan de toeschouwer van meer comfort en tevens tot het onder controle houden van zich verplaatsende haarden van agressie. Deze tijdsomstandigheden vergen tevens dat de spelers op het veld zelf beschermd worden tegen een soms al te agressief publiek.

Topsport — in gelijk welke discipline — kan enkel worden geboden door ervoor begaafde mensen die hun sport daarenboven beoefenen als hun dagelijks beroep. Het is in de sport niet anders dan bijvoorbeeld in de muziek, of in het theater. Ook hier stellen we vast dat de overheid, door haar steun, het mogelijk maakt bekwaame artiesten naar ons land aan te trekken en voor de toeschouwers comfortabele en veilige zitplaatsen te bouwen.

Dat het voorstel van collega Karel Verschueren dat we vandaag bespreken, zich richt tot de voetbalverenigingen die beroepsspelers tewerkstellen, namelijk de clubs van eerste en tweede afdeling van de mannencompetitie georganiseerd door de Koninklijke Belgische Voetbalbond, is dus te begrijpen. De tekst van het wetsvoorstel werd echter uitgebreid tot sporten buiten voetbal.

Onmiddellijk voegen we eraan toe dat, indien de evolutie naar meer beroepsspelers in het basketbal en in het volleybal en — waarom niet — in het kaatsspel zich in ons land doorzet, ook in deze sporttakken het artistiek niveau en het prestatieniveau zal stijgen, er meer toeschouwers door het geboden sportspektakel zullen worden aangetrokken dan nu het geval is en dus dezelfde problemen inzake comfort en veiligheid zullen rijzen dan thans in de voetbalsport bestaan.

Dit voorstel draagt onze goedkeuring weg. We rekenen erop dat de indieners ervan en wie hen steunt, even waakzaam en initiatiefrijk zullen zijn, wanneer dezelfde problemen zullen rijzen in andere sporttakken. Het zou goed kunnen dat dit nog het geval is vóór het jaar 2000, einddatum van het wetsvoorstel dat we thans bespreken.

Dat de nationale overheid hier terecht en binnen haar bevoegdheid optreedt, ligt voor de hand. Het gaat immers over de veiligheidsaspecten verbonden aan een belangrijke maatschappelijke activiteit, maar tevens over beroepssporters, namelijk betaalde sportbeoefenaars. En betaalde sportbeoefenaars evenals hun verenigingen, worden uitgesloten van enige overheidssteun van hun landelijke overheid, althans in Vlaanderen.

De nationale overheid heeft de voetbalverenigingen, vooral zij die beroepsspelers tewerkstellen, maar in feite alle sportverenigingen, door haar optreden in fiscale aangelegenheden, in het keurslijf van de fiscale orthodoxie gedwongen. En dit niet zonder resultaat voor haar fiscale inkomsten.

Anderzijds heeft dezelfde nationale overheid ook begrip betoond voor de opdracht waarvoor de sportverenigingen staan, de voetbalverenigingen in het bijzonder.

Fiscaal is ze de sportverenigingen tegemoetgekomen door het afschaffen van de roerende voorheffing op de inkomsten die ze verwerven uit het aanbrengen van publiciteitsborden rond hun terreinen.

Fiscaal ook is ze de clubs en hun beroepsspelers tegemoetgekomen door het invoeren van een pensioenspaarregeling, waarbij het door de speler gespaarde bedrag vrijgegeven wordt op de leeftijd van 35 jaar mits een belasting van slechts 16,5 pct.

Sociaal is ze deze verenigingen recent nog tegemoetgekomen, door een uitbreiding van de gedekte ziekte- en ongevalsrisico's tegen betaling van een sociale bijdrage berekend op een minimaal loon.

Via haar gerechtelijk apparaat bestrijdt de nationale overheid het dopinggebruik, wat niet alleen bijdraagt tot een meer faire, maar tevens tot een meer veilige sportbeoefening.

Ik wil ook wijzen op de kredieten — in onze ogen weliswaar zeer beperkte — kredieten die worden besteed aan studie en onderzoek over het voorkomen en de oorzaken van het geweld in de sport.

Wat de deficiënte, soms archaïsche infrastructuur van de voetbalclubs betreft, heeft Binnenlandse Zaken geadviseerd en verplicht ze te verbeteren. Het «Heizeldrama» van mei 1985 was hiertoe de aanleiding.

De commissie voor de Veiligheid onder meer in de voetbalstations bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, heeft goed werk verricht.

Er werden correcte aanbevelingen gedaan, uitgaande ook van breed aanvaarde, internationale aanbevelingen vanwege de UEFA en de Raad van Europa. De concrete verwezenlijking van deze aanbevelingen werd met vaste hand, doch met billijke progressiviteit afgedwongen.

De opdracht van de commissie is niet ten einde. Het correlarium van dit informatief en coërcitief optreden van de overheid — uitgaande van een beleid gesteund op het subsidiariteitsbeginsel — is overheidssteun bieden. Daaraan beantwoordt dit voorstel.

Dit voorstel wil een impuls geven en de clubs over de drempel helpen van de infrastructuurvernieuwing en -verbetering. De financiële steun die wordt geboden, wordt gevonden bij de Nationale Loterij. De winst die wordt gepuurd uit de onstuitbare speelzucht van de burger en uit zijn hoop toch eens rijk te worden, wordt aangewend voor een breder doel ten voordele van die zelfde burger. Terecht dus.

Een betekenisvolle uitvoering van dit voorstel, mocht het wet worden, zal nochtans grote waakzaamheid vergen. De tekst noopt daartoe, zo niet wordt het een slag in het water. Waarom?

Het voorstel richt een fonds op, maar voor de stijving ervan wordt verwezen naar een jaarlijkse beslissing van de regering; naar een jaarlijks te nemen koninklijk besluit. Elk jaar moet de regering beslissen. Ik hoop dat ze het doet, en het ook tijdig doet, zodat degenen die op de steun van het fonds rekenen, weten «waaraan» en zodat ze kunnen plannen.

Aan deze regeringsbeslissingen worden door het voorstel enkel maxima opgelegd, geen minima. Ten eerste voorziet het voorstel in het maximum van 100 miljoen rentetolagen per jaar, en niet in een minimum. Ten tweede voorziet het in een toelage voor de rentelast van ten hoogste vier procent-punten. Hier wordt ook geen minimum opgegeven. Vier procent-punten is niet overdreven in een tijd van stijgende intrestvoeten. Ten derde gaat het om een toelage voor de rentelast voor maximum tien jaar. Hier wordt evenmin een minimum aangegeven.

Welke steun zal er elk jaar worden bepaald? Vier procent-punten of minder? Wordt het tien jaar of minder? Wordt het elk jaar verschillend?

Een betekenisvolle uitvoering van deze wet — zo de tekst blijft zoals hij thans is — zal dus heel wat blijvende aandacht en druk vergen. We zijn bereid die mee op te brengen.

Vervolgens moet worden opgemerkt dat het voorstel voorziet in de «mogelijkheid» — niet de verplichting — tot tussenkomst in de gehele leningslast voor de «aangemoedigde» investering. Dit is opnieuw een dubbele spanning: ten eerste, het moet niet 100 procent zijn, men moet elk jaar opnieuw proberen om voor een zo groot mogelijk deel van de lening intreststeun te bekomen; ten tweede, bij elk dossier moet worden gepleit om een zo groot mogelijk deel van de investering als zogenaamd aan te moedigen investering te laten aanzien. Comfort voor het publiek draagt bij tot de veiligheid.

Tot slot heb ik nog enkele vragen over de uitvoering van vooral artikel 5, paragraaf 2, van het voorstel.

Deze paragraaf voorziet in een subsidie van het fonds in de vorm van een kapitaalpremie als de aangemoedigde investering bekostigd wordt met eigen middelen, en dus niet met een lening, aangegaan bij een daartoe erkende bankinstelling.

Deze premie kan, als de middelen van het fonds het toelaten, zelfs in één keer aan de initiatiefnemer worden betaald.

De algemene regel die voorgesteld wordt, schijnt evenwel te zijn: een betaling van de toegezegde kapitaalpremie in tien gelijke jaarschijven.

Volgende vragen rijzen hierbij:

Ten eerste, wanneer wordt de eerste schijf betaald?

Ten tweede, wordt met een «jaarschijf», bedoeld een «jaarlijks opeenvolgende schijf»? Of gaat het om tien jaarschijven, die tijdens eender welk jaar van de werkduur van de wet kunnen worden betaald?

Ten derde, het laatste jaar waarin overeenkomsten voor toelagen kunnen worden toegekend, is volgens het voorstel 1999. Wanneer is dan het laatst mogelijke jaar waarin een jaarschijf kan worden toegekend? Met andere woorden, moet de tekst niet worden geamendeerd naar «tien opeenvolgende jaarschijven»?

Ten vierde, hoe wordt zo'n jaarschijf berekend? De tekst van het voorstel luidt: «Het bedrag van de kapitaalpremie is gelijk aan dat van de rentetolagen berekend volgens § 1.» Gaat het om tienmaal de jaarlijkse rentetolage die zou zijn toegezegd in het jaar van toezegging van de kapitaalpremie, mocht in dat jaar een lening zijn aangegaan? Aangezien het, naar ik hoop, gaat over vaste overeenkomsten en zoals de wet bepaalt over tien «gelijke» schijven, hoop ik ook dat deze lezing van de tekst de juiste is.

Ten vijfde, wanneer wordt de kapitaalpremie, zowel de eerste schijf, maar ook eventueel de hele premie, uitbetaald? Is dit in het jaar van toekenning; is dit in het jaar van de beëindiging van de uitvoering van de aangemoedigde investering? De tekst van het voorstel schrijft hieromtrent niets voor.

In de uitvoering van de wet speelt de Koning driemaal een rol, namelijk om het jaarlijks maximumbedrag ter stijving van

het fonds te bepalen, om de erkenningsvoorwaarden van de kredietinstellingen waarbij kan geleend worden te bepalen, en om de samenstelling en werking van de adviescommissie van deskundigen bij het fonds te bepalen.

De beslissing tot steunverlening wordt gezamenlijk door de ministers van Binnenlandse Zaken en Financiën genomen. Welke procedure zullen ze hierbij volgen zodra het advies van de commissie is verkregen? Wordt deze procedure bij ministerieel besluit geregeld? In het verslag krijgen we hierover geen aanduidingen. Trouwens, we lezen helemaal niets over de toekomstige werking van dit begrotingsfonds en de manier waarop beide ministers zijn werking zullen waarborgen. Baseert men zich alleen op artikel 67 van de Grondwet dat bepaalt dat de minister de uitvoering van een wet moet waarborgen? Graag enige verduidelijking. In elk geval blijft ook hier een zekere waakzaamheid geboden met het oog op een adequate en vlotte uitvoering van de wet.

Mijnheer de Voorzitter, de zoëven gehouden toespraak van de indiener van het voorstel, zeker zijn inleiding, maakt het mij mogelijk als volgt te besluiten.

Dit parlementair initiatief en de problematiek waarvoor het een oplossing wil helpen geven — problematiek waaraan ook essentiële maatschappij-ethische aspecten verbonden zijn, zoals het recht op bestaansveiligheid en integriteit van de mens — hoe belangrijk ook, heeft niet de zo brede impact op onze samenleving als de problematiek waarover gisteren in de Senaat werd gedebatteerd en gestemd.

De indieners van het voorstel dat we vandaag bespreken, hebben, in samenwerking met de regering, en in overleg met alle fracties van de Senaat een brede consensus nagestreefd en gevonden. Namens de CVP wens ik hen hiervoor geluk. De sportbeoefening en het sportpubliek worden ermee gediend.

Deze houding steekt schril af tegen de hooghartige werkwijze van de « wisselmeerderheid » die gisteren een ander parlementair initiatief goedkeurde. Na de stemming gisterennamiddag viel er een doodse stilte over de Senaat. Ik hoop dat er volgende donderdag bij de goedkeuring van dit voorstel, uitgeklaard door het antwoord op de vragen die ik stelde, meer vreugde zal zijn dan gisteren.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben bijzonder verheugd de Senaat te kunnen toespreken als in rustig kabbelende wateren, ook al merk ik dat er nog wat wrakhout rondrijft van de zeeslag van gisteren. Ik zal kort antwoorden op een aantal vragen die werden gesteld. Voor een groot aantal beschouwingen verwijs ik graag naar het uitstekend verslag van de heer Van Eetvelt, waarvoor ik hem bijzonder dankbaar ben.

De heer Diegenant heeft er bij herhaling op gewezen dat wij waakzaam zullen moeten blijven en nauwlettend zullen moeten toezien op de uitvoering van de nieuwe wet. Ik ben het daar volkomen mee eens. Ik ben ervan overtuigd dat wij niet voor de laatste maal over deze aangelegenheid discussiëren.

België zal, helaas, voor vele jaren worden geconfronteerd met de problematiek van het toenemend geweld dat op een of andere manier wordt verbonden met massamanifestaties, zoals sportwedstrijden en in het bijzonder met de wekelijkse voetbalwedstrijden.

Wij moeten echter niet alleen bij de voetbalwedstrijden rekening houden met het toenemend geweld. Het amendement dat de heer Cardoen in de commissie heeft ingediend maakte immers duidelijk dat dit voorstel voor de hele sportinfrastructuur moet gelden.

Tijdens het Allerheiligen-weekend was ik in Groot-Brittannië. Uit de gesprekken die ik er voerde met leden van de Engelse politie kan ik afleiden, dat men niet alleen bij de voetbalwedstrijden met geweld wordt geconfronteerd. Ook voor de fameuze nieuwjaarsavond op Trafalgar Square zijn meer en meer politievoorzorgen, veiligheidsmaatregelen en ordediensten vereist.

Wij moeten er dus rekening mee houden dat alle massamanifestaties in de toekomst potentieel gevaarlijker zullen worden. Het is een algemeen maatschappelijk probleem. Als verantwoordelijke voor de ordehandhaving en voor de openbare veiligheid kan ik, op het ogenblik, alleen maar de feiten vaststellen en er rekening mee houden.

Wij zullen dus moeten leren uit de ervaring. Een dergelijk nieuw mechanisme, toegepast op de evolutieve problematiek van het geweld in de sportstadions, zal bovendien een voortdurende bijsturing vereisen.

Vermits het om veel geld gaat moet de commissie, waarvan sprake in het wetsvoorstel, een jurisprudentie, een gedragslijn vastleggen waar men een zekere houvast aan heeft.

Er is een grote diversiteit in de sportstadions: stadions die eigendom zijn van openbare machten; stadions die privé-eigendom zijn; stadions met grote clubs en kleine clubs, met veel toeschouwers en met weinig toeschouwers. Er mag dus niet arbitrair worden opgetreden.

De commissie, die zal werken onder de verantwoordelijkheid van de ministers, zal een belangrijke taak te vervullen hebben. De commissieleden moeten dus met grote zorgvuldigheid worden gekozen. De associatie van de Gemeenschappen, bij de commissie, moet eveneens bijzonder zorgvuldig gebeuren.

Zoals blijkt uit een uitspraak van het Arbitragehof over de veiligheid in de bejaardentehuizen, blijft de minister van Binnenlandse Zaken verantwoordelijk voor de openbare veiligheid in de stadions, ook al zijn de Gemeenschappen bevoegd voor het subsidiëren van die stadions. Ik verheer niet dat dit aanleiding kan geven tot bevoegdheidsconflicten. Het is dus zeer belangrijk om de Gemeenschappen in een geest van federale loyaliteit en goede samenwerking te betrekken bij het uitwerken van een jurisprudentie en bij het tot stand brengen van beslissingen.

Le problème de la rétroactivité évoqué tout à l'heure par M. Vandenhoute — qui a dû s'absenter pour raisons familiales — a déjà été soulevé en commission.

Le gouvernement s'est abstenu au niveau de cette proposition d'initiative parlementaire estimant que la rétroactivité risquerait d'ouvrir une discussion très délicate et inextricable. Par ailleurs si les 100 millions prélevés annuellement sur les fonds du Lotto sont utilisés pour récompenser les efforts du passé, les possibilités d'intervention du ministre responsable s'en trouveront, demain, considérablement réduites. Or, c'est l'avenir qui nous paraît capital.

Il ne faut toutefois pas se dissimuler le problème d'équité qui se pose envers ceux qui ont fourni un effort antérieurement, mais la justice parfaite n'existant pas, nous devons choisir entre « deux angles d'attaque ».

Je demanderai donc à M. Vandenhoute, ainsi qu'à ceux qui lui apporteraient leur soutien, de ne pas insister davantage sur ce point car le gouvernement ne pourrait retenir un tel amendement.

De heer Diegenant heeft een aantal vragen gesteld van technische aard. Ik had liever gehad dat die vragen in de commissie werden gesteld. In de commissie krijgt men daar natuurlijk niet altijd de gelegenheid voor. Ik vermoed bovendien dat de heer Diegenant geen lid is van de commissie.

De heer Diegenant. — In openbare vergadering mag er toch ook nog gediscussieerd worden, mijnheer de minister.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Inderdaad, mijnheer Diegenant. Ik zegde alleen maar dat ik over uw technische vragen over de interpretatie die aan een aantal begrippen wordt gegeven, liever van gedachten gewisseld had, in de commissie, ook als wij daarover eventueel zelfs van mening verschillen.

De heer Diegenant. — Ik ben bereid om die vragen te komen bespreken in de commissie, mijnheer de minister.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Het staat de Senaat natuurlijk vrij het voorstel terug naar de commissie te verwijzen. Ik had echter verkozen over deze vragen in de commissie te discussiëren. Ik zeg niet meer of niet minder.

Ik zal evenwel pogen te antwoorden op uw vragen. De Koning treedt inderdaad in minstens drie gevallen op. Men kan zeggen dat het hier om een soort van kaderwet gaat. De wijze waarop het voorstel zal worden toegepast, zal moeten blijken uit de praktijk. Er moet een kader zijn waarin de regering kan optreden.

U hebt gezegd dat er altijd gesproken wordt over maxima en nergens over minima rentetolagen. Ook dat is juist. Dat is trouwens een goede zaak. Met 100 miljoen rentesubsidies kunnen we jaarlijks heel wat projecten subsidiëren tegen 4 pct.

De heer Diegenant. — Op voorwaarde dat voor de andere 8 pct. en het kapitaal en initiatiefnemers gevonden worden.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Natuurlijk, het werd nooit anders bedoeld. Ik moet het voorstel niet verdedigen, maar als vertegenwoordiger van de regering begrijp ik het als een aanmoediging tot investeren, niet als een in de plaats treden van de sportverenigingen.

In een aantal clubs gaat heel wat geld over en weer. Voetbal is tenslotte niet alleen in België, maar in heel de wereld *business* geworden, dikwijls zeer belangrijke *business*. Een aantal collega's hebben het er nu al moeilijk mee dat er voor 100 miljoen per jaar wordt uitgetrokken. Ik ben er voorstander van, maar ik herhaal dat het een vorm van aansporing moet zijn.

Vanaf 1990 kunnen dossiers worden ingediend en goedgekeurd. Ik weet niet hoeveel er dat zullen zijn. Ik weet ook niet hoe ruim de criteria van de commissie zullen zijn. Ik kan u één ding zeggen, en u mag dat in de volgende jaren mij of mijn opvolgers in herinnering brengen: ik vind dat de minister van Binnenlandse Zaken de commissie een zeer grote beslissingsbevoegdheid moet geven en hij mag zich niet lenen tot allerlei lobbyen, wat in dit milieu nogal welig tiert. Voetbal is nu eenmaal een zeer populaire sport. Wie durft er nu neen te zeggen tegen een bekend voetbalmanager of tegen een club die op het punt staat kampioen te worden. De minister moet daartegen in de jurisprudentie van de commissie bescherming vinden, want anders gaat men van alles bedenken. Het is bijzonder belangrijk dat wij het op die manier bekijken.

De Senaat en de Kamer evenals de minister van Begroting staan hoe langer hoe meer afkerig tegenover het systeem van begrotingsfondsen die niemand controleert en die een eigen leven gaan leiden. Wij zijn eigenlijk niet enthousiast over die techniek. Maar wanneer wij het niet via begrotingskredieten willen doen, dan kunnen we moeilijk anders dan het via de voorgestelde werkwijze.

Ik wens niet jaar na jaar miljoenen van de Lotto op te potten. Ik zou het verkeerd vinden als ik me telkens zou moeten afvragen of ik die bedragen nu al dan niet moet terugstorten of als trekkingsrechten moet behouden of wie die bedragen moet beheeren, enzovoort.

Ik ben een voorstander van de orthodoxie en van het systeem van de maxima. Als de clubs geen voorstellen doen, hoeft er geen geld in het fonds te worden gestort. Dat is veel gemakkelijker. Anders moet de minister zich afvragen wat hij met dat geld moet beginnen.

Er is nog geen afspraak tussen de minister van Financiën en mijzelf. Wij zullen daarover nog een protocol sluiten. Zowel de minister van Financiën als de minister van Binnenlandse Zaken zullen op voorstel van de commissie een advies geven. Voor de goedkeuring van een aanvraag om steunverlening zal met het gezamenlijk advies rekening worden gehouden. Dat is

de letter van de wet. Op het ogenblik is er dienaangaande nog niets afgesproken in de regering, maar zodra dit wel het geval is, zal ik dit graag mededelen aan de parlementaire commissies.

Dan de meer technische vragen. De eerste schijf zal worden uitbetaald op het moment van de investering, ten vroegste vanaf het begrotingsjaar 1990. Vanaf 1990 kunnen dossiers worden ingediend die dan op grond van deze wet en de uitvoeringsbesluiten — die snel moeten volgen — kunnen worden goedgekeurd. Vanaf het moment dat de leningen zijn aangegaan en dat ook bankinstellingen zijn erkend, kunnen rentebonificaties worden verleend.

Mijnheer Diegenant, ik had graag wat langer over uw vraag — die terecht is — nagedacht, maar ik kan u nu reeds antwoorden dat het om opeenvolgende schijven gaat, al sluit ik niet uit dat ze niet opeenvolgend kunnen zijn, op grond van paragraaf 2 van artikel 5.

Op de volgende vragen van de heer Diegenant kan ik zeggen dat het fonds tot en met 1999 actief kan optreden, dit wil zeggen dat het tot 1999 engagementen tot het betalen van rentebonificaties kan aangaan. Tot en met 1999 kan het fonds van de Lotto elk jaar 100 miljoen opeisen.

Het fonds kan bijgevolg tot in het jaar 2009 rentebonificaties betalen. In een normale of gangbare begrotingsterminologie geformuleerd, betekent zulks het volgende. Het fonds kan tot in 1999 vastleggingen doen, op voorwaarde dat het in 1989 wordt goedgekeurd en in 1990 van start kan gaan. Tot in 1999 kunnen dan beslissingen worden genomen, vastleggingen worden gedaan en kan er van de Lotto geld worden opgeëist. Het fonds kan liquideren tot in 2009, wanneer het in 1999 nog een premie zou toekennen, uit te betalen in tien jaarlijkse schijven, en indien het van oordeel is dat dit de gunstigste regeling is. Indien het geld beschikbaar is zou het fonds, luidens paragraaf 2 van artikel 5, in 1999 kunnen beslissen de totaliteit van de tien schijven in één keer uit te betalen. Er zou eveneens kunnen worden beslist in tweemaal vijf schijven te liquideren, gekoppeld bijvoorbeeld aan de vorderingen van werken.

Wanneer een dossier wordt ingediend kan bijvoorbeeld onmiddellijk een eerste schijf worden uitbetaald en een tweede vijf jaar later. Er zou kunnen worden aan gedacht teneinde een bepaalde club behulpzaam te zijn om het eerste jaar bij de aanvang van de werken vijf schijven uit te betalen en, vijf jaar later, de volgende vijf schijven. In dergelijk geval wordt er dus niet geliquideerd in tien opeenvolgende jaren. Ik pleit dus voor een grotere soepelheid in de interpretatie.

Mijnheer de Voorzitter, ik meen aldus voldoende te hebben geantwoord op de gestelde vragen. Ik ga daar verder niet op in, maar kan wel verzekeren dat de regering, in deze omstandigheden, zich graag zal aansluiten bij dit parlementair initiatief. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Diegenant.

De heer Diegenant. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor de inspanning die hij heeft geleverd om te antwoorden op de vragen die misschien enigszins onverwacht kwamen. Ik vermoed echter dat zijn diensten die teksten meer dan eens hebben gelezen en bestudeerd alvorens zij de minister een gunstig advies hebben verstrekt. Ikzelf heb de tekst vannacht bekeken.

Mijnheer de minister, u pleit voor een grote soepelheid. Daartegen kunnen weinig bezwaren worden geopperd. Ik kan alleen pleiten voor een zekerheid voor hen die op dit fonds een beroep zullen doen. De clubs moeten hun eigen middelen engageren. Met onze aanmoediging kunnen wij hen enkel over de drempel van de investering helpen; de rest van het gebouw moeten zij zelf optrekken. Wanneer men er dan vooraf niet zeker van kan zijn dat de overheid zich verbindt om elk opeenvolgend jaar een schijf te betalen, kan er geen financiële planning worden opgemaakt.

Hoe groter het engagement dat men neemt, hoe rigouzeuzer de planning is. U weet zeer goed dat in de sport reeds zoveel *imponderabilia* de planning bemoeilijken. De vraag rijst waarom de overheid er zo nodig nog moet aan toevoegen. Zij schept op die manier extra moeilijkheden voor degenen die zij wil helpen.

Mijnheer de minister, het zou beter zijn te werken met jaarlijkse schijven, in plaats van met jaarschijven die al dan niet opeenvolgend kunnen zijn zoals blijkt uit de tekst. Ik raad u aan ter zake overleg te plegen om dan eventueel tegen donderdag de tekst in die zin te verbeteren.

Tweede element: de minister verwacht dat de regering tot 1999 beslissingen zal moeten nemen om het fonds te stijven. Hij heeft echter daarstraks heel correct met alle begrip voor de betrokkenen verklaard, dat wij betalingen zullen moeten doen tot 2009.

De vraag rijst of dit niet inhoudt dat de regering ook na 1999 beslissingen zal moeten nemen voor toewijzingen aan dit fonds. U heeft immers verklaard dat geen reserves zullen worden aangelegd en dat u betaalt op basis van voorstellen. Er worden geen reserves aangelegd omdat dat geld dan moet worden belegd, wat niet zo eenvoudig is. Ik kan nog aannemen dat dit niet eenvoudig is, maar indien u geen reserves aanlegt, hoe kan dan na 1999 nog steun betaald worden als de Ministerraad niet meer kan beslissen om het fonds te stijven.

Deze twee bedenkingen wenste ik nog te maken in antwoord op uw repliek waaruit duidelijk bleek dat u de mensen wil helpen. Wij danken u daarvoor. Naast de soepelheid speelt ook de zekerheid echter een belangrijke rol. Tevens moeten wij ervoor zorgen dat wat hier wordt voorgesteld ook kan functioneren.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer de Voorzitter, ik begrijp de bekommerning van de heer Diegenant, maar ik moet hem zeggen dat hij zich nutteloos zorgen maakt. In het voorstel is inderdaad sprake van jaarschijven te liquideren in tien jaar. Men kan hiermede moeilijk iets anders bedoelen dan tien opeenvolgende jaren. Het fonds is slechts tien jaar actief. Ik kan dit niet anders begrijpen dan dat de vastleggingsmogelijkheden van het fonds in tien jaar worden geliquideerd.

U veronderstelt dat wij in 1999 nog een beslissing zouden nemen waarbij niet op basis van jaarschijven zal worden betaald en de liquidatie zal gebeuren in 2020. Dit druist in tegen de geest van de wet. Het samenvoegen van schijven in de geest van artikel 5, paragraaf 2, is slechts mogelijk in het belang van de club. Dit is belangrijk. Een soepele interpretatie is derhalve wenselijk, ook in het voordeel van degenen die men wil helpen. De bepaling in artikel 5, paragraaf 2, dat de premie onmiddellijk helemaal kan worden betaald, kan slechts worden geïnterpreteerd in het voordeel van de initiatiefnemer.

Het zou onzinnig zijn een beslissing te nemen waarbij men ervan uitgaat dat het wel om jaarschijven gaat, maar dat men over een periode van 100 jaar alle 10 jaar een schijf zal vrijgeven. Dat zou te gek zijn; het zou een vorm van volksmisleiding zijn. Ik neem aan dat niemand de bepaling zo zal interpreteren. Als het niet gaat om opeenvolgende jaren, dan kan hergroepering slechts gebeuren in het voordeel van, bijvoorbeeld, de sportvereniging. Dat lost, meen ik, uw eerste probleem op, mijnheer Diegenant.

Ten tweede, ook de wetgever moet weten wat hij wil. Het aanwenden van fondsen en fondsvorming werd door iedereen bestreden. Het mocht niet in de begroting komen en ik meen terecht. Het is een methode om te ontsnappen aan de normale parlementaire controle. Het kan ook aanleiding geven tot het scheppen van een labyrint waarin zelfs een kat haar jongen niet meer zou terugvinden.

Mijn idee, en de idee van de initiatiefnemer, is dat men reserves aanlegt, mijnheer Diegenant, maar alleen voor projecten die worden verantwoord door goedgekeurde dossiers. Ik zal niet ieder jaar de Lotto, in de veronderstelling dat ik daarvoor nog

5 of 10 jaar verantwoordelijk ben, verzoeken 100 miljoen te storten in het fonds indien ik maar voor 50 miljoen projecten heb. Indien ik over een periode van 10 jaar stort, dan moet ik vanaf het eerste jaar vanwege de Lotto een regeling krijgen waarbij ik zeker ben, hetzij van het trekkingsrecht op de Lotto, hetzij van de gestorte middelen in het fonds.

De middelen voor goedgekeurde dossiers dienen te worden beschouwd als trekkingsrecht op de Lotto of als gestort geld in het fonds. Over die technieken — het gaat er niet om u niet te willen antwoorden of hierover niet te willen nadenken — had ik liever de gelegenheid gehad mijn collega van Financiën even te raadplegen. U is zo vriendelijk geweest mij uw vragen vooraf te overhandigen. Het gaat hier niet om geestelijke luiheid, hoewel die er misschien wel is, maar om de overweging dat ik de gelegenheid wil hebben mijn collega van Financiën te consulteren over de methode.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Diegenant voor een ultra korte repliek.

De heer Diegenant. — Mijnheer de Voorzitter, de minister heeft twee zaken benadrukt. Ten eerste, er zullen middelen worden gegeven als de dossiers zijn goedgekeurd. Waarom niet de mogelijkheid opwekken tot het aanleggen van dossiers op basis van beschikbare kredieten? Ten tweede, de minister heeft gesproken over de geest van de wet, en ik geloof hem, maar waarom dan niet een kleine inspanning doen en de tekst in overeenstemming brengen met die geest van de wet. Dat zou veel moeilijkheden vermijden in de toekomst. Ik zou u dankbaar zijn, mijnheer de minister, indien u daartoe kon besluiten.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer Diegenant, mijn antwoord zal worden opgenomen in de *Parlementaire Handelingen* van de Senaat, dat is toch niet onbelangrijk.

Voorts wil ik u erop wijzen dat het in de totaliteit gaat om één miljard. Er moeten waarschijnlijk vele miljarden tegenover staan opdat wij dat miljard zouden kunnen uitbetalen. Het gaat wel degelijk om één miljard en dat is geen kleine inspanning. Ik wens daarvan geen honderden miljoenen ongebruikt te laten. Er moeten inspanningen worden gedaan door iedereen. Als er voor 100 miljoen projecten worden voorgesteld, dan zal die 100 miljoen worden opgebracht door de Lotto. Als de clubs, de gemeenten, eigenaars van stadions, menen dat zij maar voor 250 miljoen projecten moeten indienen en bijgevolg gedurende 10 jaar slechts 10 miljoen subsidie nodig is, dan zal slechts 10 miljoen per jaar worden opgevraagd. De inspanning moet van alle kanten komen, zoniet weet men dat men voor dat jaar 90 miljoen subsidies ongebruikt laat. Dit moet een aansporing betekenen voor de clubs. Ik heb de jongste jaren te vaak meegeemaakt dat men zich niet leek te haasten. Nu, in augustus, was er haast bij omdat er een koninklijk besluit was verschenen.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging, verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het voorstel van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles de la proposition de loi.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Er wordt een Fonds voor de veiligheid van de sportinfrastructuur opgericht, hierna het Fonds genaamd, dat ingeschreven wordt in Titel IV, afzonderlijke sectie, van de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het Fonds verleent steun bij het bekostigen van investeringen, verwezenlijkt binnen het domein van een sportinfrastructuur. Die investeringen moeten onontbeerlijk zijn voor de veiligheid en de ordehandhaving ter gelegenheid van sportmanifestaties.

Article 1er. Il est institué un Fonds pour la sécurité des infrastructures sportives, ci-après dénommé le Fonds, qui est inscrit

au Titre IV, section particulière, du budget du ministère de l'Intérieur.

Le Fonds intervient dans le financement d'investissements qui sont réalisés sur le site d'une infrastructure sportive. Ces investissements doivent être indispensables à la sécurité et au maintien de l'ordre lors des manifestations sportives.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Met ingang van het begrotingsjaar 1990 wordt het Fonds gestijfd door een jaarlijkse bijdrage van de Nationale Loterij. De Koning bepaalt jaarlijks die bijdrage bij in Minister-raad overlegd besluit. Die jaarlijkse bijdrage mag een bedrag van 100 miljoen frank niet overschrijden. Het Fonds mag bovendien giften en legaten ontvangen.

Art. 2. A partir de l'année budgétaire 1990, le Fonds est alimenté par une contribution annuelle de la Loterie nationale. Le Roi fixe annuellement cette contribution par arrêté délibéré en Conseil des ministres. Cette contribution annuelle ne peut pas dépasser un montant de 100 millions de francs. Le Fonds peut en outre recevoir des dons et des legs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Ten laste van de middelen van het Fonds en tot 31 december 1999 mogen de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Financiën subsidies verlenen om de investeringen bedoeld in artikel 1 aan te moedigen.

Art. 3. A charge des ressources du Fonds et jusqu'au 31 décembre 1999, le ministre de l'Intérieur et le ministre des Finances peuvent accorder des subventions destinées à encourager la réalisation des investissements visés à l'article 1er.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. Bij het Fonds wordt een commissie van deskundigen opgericht waarin vertegenwoordigers van de Staat en van de Gemeenschappen zetelen. Onder het gezag van de minister van Binnenlandse Zaken en van de minister van Financiën onderzoekt de commissie de aanvragen om steunverlening en doet voorstellen aan de minister van Financiën. De Koning bepaalt de samenstelling en de werking van de commissie.

Art. 4. Il est installé auprès du Fonds une commission d'experts au sein de laquelle siègent des représentants de l'Etat et des représentants des Communautés. Placée sous l'autorité du ministre de l'Intérieur et du ministre des Finances, la commission étudie les demandes d'intervention et elle adresse ses propositions au ministre de l'Intérieur et au ministre des Finances. La composition et le fonctionnement de la commission sont fixés par le Roi.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. § 1. De subsidies ten laste van het Fonds strekken ertoe de rentelast te verminderen van de leningen toegestaan door de tot dat doel erkende kredietinstellingen. De Koning bepaalt de erkenningsvoorwaarden van die kredietinstellingen. De verlaging van de rentevoet mag ten hoogste 4 percentagepunten bedragen gedurende maximum 10 jaar. Ze mag toegepast worden op de volledige waarde van de aangemoedigde investering.

§ 2. Als de investeringen met eigen middelen bekostigd worden, kunnen de in § 1 bedoelde subsidies vervangen worden door kapitaalpremies. Het bedrag van de kapitaalpremie is gelijk aan dat van de subsidie berekend bij toepassing van § 1. De kapitaalpremie wordt in 10 gelijke jaarschijven gestort, behoudens als de middelen van het Fonds een vluggere vereffening mogelijk maken.

Art. 5. § 1er. Les subventions à charge du Fonds ont pour objet de réduire les charges d'intérêt des prêts accordés par des organismes de crédit agréés à cette fin. Le Roi détermine les conditions de l'agrément de ces organismes de crédit. La réduction du taux d'intérêt peut atteindre un maximum de 4 points pendant une durée maximale de 10 ans. Elle peut s'appliquer à la totalité de la valeur de l'investissement encouragé.

§ 2. Les subventions prévues au § 1er du présent article peuvent être remplacées par l'attribution de primes en capital dans les cas où les investissements sont financés par des fonds propres. Le montant de la prime en capital est égal à celui de la subvention calculée par application du § 1er du présent article. Sauf si les ressources du Fonds permettent un règlement plus rapide, la prime en capital est versée en 10 ans par tranches égales.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

VOORSTEL VAN WET TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 24 VAN DE WET VAN 20 JULI 1971 OP DE BEGRAAFPLAATSEN EN DE LIJKBEZORGING

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT L'ARTICLE 24 DE LA LOI DU 20 JUILLET 1971 SUR LES FUNERAILLES ET SEPULTURES

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van wet tot wijziging van artikel 24 van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi modifiant l'article 24 de la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Vanlerberghe, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het voorstel van wet beoogt de as van de verbrande lijken elders dan binnen de omheining van een begraafplaats te mogen bewaren of uitstrooien. Tevens zou de uitstrooiing mogelijk dienen te worden gemaakt op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee.

De minister kan evenwel de uitstrooiing van de as op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee aanvaarden. Wat de uitstrooiing van de as in de zee betreft, werd ooit gesteld dat die strijdig zou zijn met de wet op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen de verontreiniging. Deze zienswijze is nu door de bevoegde overheden verlaten.

De minister is de mening toegedaan dat de begrafenissen en asverspreiding een publieke aangelegenheid dienen te blijven.

Een lid wenst dat iedereen gelijk voor de wet zou zijn. Een columbarium wordt na vijftien jaar opnieuw gebruikt; hetzelfde geldt voor een graf.

De minister aanvaardt niet dat er zou worden gesproken over een communautaire discriminatie, onder meer omdat bepaalde Vlamingen op een grotere afstand van de kust wonen dan de inwoners van bijvoorbeeld Moeskroen.

Het aldus geamendeerde voorstel van wet wordt aangenomen bij eenparigheid van de twaalf aanwezige leden.

Dit verslag wordt goedgekeurd met eenparigheid van de zestien aanwezige leden.

Het geamendeerd enig artikel luidt:

« Het voorlaatste lid van artikel 24 van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging wordt vervangen als volgt:

« De as van de verbrande lijken kan:

— Worden uitgestrooid op een daartoe bestemd perceel van de begraafplaats;

— Worden uitgestrooid op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee onder de voorwaarden die de Koning bepaalt. » (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Truffaut.

Mme Truffaut. — Monsieur le Président, je tiens tout d'abord à remercier le rapporteur, le président de la commission, M. Cereux, qui, à ma demande, a inscrit la proposition à l'ordre du jour, les collègues de la commission qui, par des objections ou des arguments très intéressants, m'ont permis d'approfondir la question davantage encore et, enfin, le ministre de l'Intérieur qui considère que l'article 24 de la loi de 1971 peut être complété par une disposition visant à la dispersion des cendres en mer.

Permettez-moi un rappel de la procédure parlementaire qui a été suivie en la matière.

Actuellement, la dispersion des cendres n'est autorisée que dans l'enceinte d'un cimetière. Or, la loi de 1971 dispose que « le Roi peut prévoir d'autres modes de dispersion des cendres ». Des parlementaires se sont donc interrogés sur la signification réelle du terme « modes » qui ne désignait pas nécessairement un endroit.

En 1982, des initiatives émanant de députés du nord du pays virent le jour. La toute première proposition, émise par M. Desutter, visait à rencontrer le souhait de nombreux marins-pêcheurs ainsi que d'autres personnes vivant en relation étroite avec la mer.

Cette proposition et d'autres furent examinées en commission de l'Intérieur en 1982 et en 1983. A ma connaissance, elles sont restées sans suite.

En 1986, j'envisageais un aménagement de l'article 24 de la loi sur les funérailles et sépultures dans le sens d'une possibilité de dépôt ou de dispersion des cendres en dehors des cimetières. Cette proposition que j'ai déposée en 1986 reprenait donc celle des députés du nord du pays.

Aujourd'hui, je suis pleinement satisfaite de voir aboutir une question restée pendante depuis sept ans.

Mais mon initiative parlementaire comportait une disposition supplémentaire, un élargissement du champ de la loi dans une autre direction: disposer des cendres d'un défunt, selon la volonté qu'il aurait exprimée de son vivant, pour les déposer dans une propriété privée ou les disperser en pleine nature.

Il convient de souligner que les législations française, hollandaise et britannique ont fait droit à cet élargissement du champ de la loi sur l'incinération. En Belgique, les groupements porteurs de cette demande sont les associations pour la crémation. Depuis plusieurs années, celles-ci recueillent des demandes, des pétitions assez émouvantes — j'ai eu l'occasion de les lire —, parfois très irrationnelles et, en tout cas, empreintes d'une grande sincérité.

Dans cette même volonté d'élargissement, deux requêtes ont été transmises au Roi. L'une émanait, en 1981, d'un habitant d'Esneux qui demandait un arrêté individuel l'autorisant à disperser des cendres dans son jardin. L'autre, émise par la présidente d'une association pour la crémation, demandait une modification de la loi. Aucune de ces demandes n'a été suivie d'effets.

Depuis l'élaboration de cette loi, en 1971, le nombre d'incinérations est en augmentation. A mon sens, la demande d'élargissement du champ de la loi à laquelle nous assistons correspond à cet accroissement et à un changement des mentalités.

En poursuivant cette réflexion, on peut aller plus loin dans l'opportunité actuelle de la loi de 1971 qui prévoit, par exemple, que l'urne puisse être enfouie à dix centimètres sous terre. Il est assez étonnant de constater que certaines objections à l'égard de l'incinération se fondent encore sur l'insalubrité, sur l'hygiène. Je suppose qu'il est évident pour chacun d'entre nous que les

cendres sont aseptiques. Pourtant, en prévoyant qu'elles doivent être dispersées ou déposées dans l'enceinte d'un cimetière, le législateur exprimait sans doute un préjugé à l'égard de cette insalubrité.

Les ethnologues et les historiens se sont longuement penchés sur les rites funéraires et les ont comparés. Ils ont tous mis en exergue leur sens profond et leur importance pour les sociétés. Pour les hommes, ces rites représentent une manière de mettre en échec l'évidence de la mort et, pour certains d'entre nous, son caractère absolu. Il s'agit donc d'un problème de société très important sur lequel le législateur doit se pencher avec un grand sérieux.

La symbolique des funérailles met le point final à la lecture philosophique de la vie. Pour la majorité d'entre nous, cette question revêt une certaine importance. Si la loi n'a pas encore répondu à une éventuelle demande en ce sens, je le répète, il est de notre devoir de nous pencher sur ce problème.

La commission de l'Intérieur a rejeté ce point de la disposition en évoquant des arguments dont certains m'ont impressionnée. Dès lors, je me suis permis de déposer deux amendements. L'un vise à la dispersion des cendres sur les cours d'eaux et les surfaces aquatiques; il s'agit d'un ajout à la disposition actuelle sur la dispersion des cendres en mer.

En quelque sorte, il s'agit d'une disposition en faveur des bateliers, des éclusiers et des personnes dont l'existence se déroule sur l'élément liquide à l'intérieur du pays. Le développement de cette mesure s'accomplit parallèlement à celui du contenu de la première proposition de M. Desutter en faveur des marins et des pêcheurs. Par conséquent, un équilibre se crée.

Il n'entre pas dans mes intentions de susciter un conflit communautaire sur cette question. Je crois cependant qu'il est important que chacun, à l'intérieur du pays, pour des métiers identiques à ceux des pêcheurs et des marins, bénéficie des mêmes possibilités. A cet égard, le rapport relève que le ministre n'est pas opposé à cette idée.

Mon deuxième amendement vise à la dispersion des cendres soit en pleine nature, soit dans le jardin d'une propriété privée. Le contenu de ma première proposition de loi est donc modifié. Nous avons pensé que l'argument des cimetières privés était rencontré si, au lieu du dépôt des cendres dans une urne, la dispersion de ces cendres, dans une propriété privée à caractère familial, était envisagée.

En formulant cette proposition, nous pensons réellement que cette question reste du domaine public. Elle serait entièrement subordonnée à des règlements communaux. En effet, la commune déciderait des endroits retenus et prohibés. Toute personne désireuse d'exprimer une volonté précise pourrait la faire inscrire dans le registre de l'état civil. A cet égard, j'avais espéré trouver une certaine synchronisation avec les termes de la proposition de loi de M. De Loor, votée en commission. Le demandeur aurait ainsi eu la possibilité d'être plus précis quant à la localisation de l'endroit de la dispersion de ses cendres. Par ailleurs, il est également possible, au niveau de l'administration communale, d'instituer un registre de dispersion.

Je serais très heureuse de connaître la réaction de M. le ministre sur toutes ces questions. Il va de soi que je suis disposée à revoir mes positions dans le sens d'une amélioration de la loi. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb met veel aandacht het verslag gelezen en tref daarin de volgende zin aan: « Een senator wijst erop dat zo de uitstrooiing in zee niet uitgebreid wordt tot de grote wateroppervlakten, er een communautaire discriminatie zal ontstaan. » Ik heb met mensen uit verschillende regio's van België gesproken en besluit daaruit dat dit inderdaad een ernstig probleem is. Ik weet niet of wij in deze fase het wetsvoorstel nog kunnen aanpassen. Voor onze Duitstalige landgenoten zou het meer van Butgenbach aangewezen zijn. Indien de heer Happart zijn wil uitdrukt om verast te worden, zou hij verenigd kunnen worden met het riviertje, de Voer, dat zo vredig door zijn streek kabbelt.

Ook indien een aanpassing niet meer mogelijk is, verheugt onze fractie zich toch reeds over de uitbreiding tot de territoriale wateren.

Emile Verhaeren, die begraven ligt aan de boord van de Schelde, is van de streek van de heer Van Eetvelt. Ik weet niet of de invloed van de heer Van Eetvelt groot genoeg was om bepaalde regels te omzeilen.

Om met een ernstige noot te eindigen, vraag ik u om dit ook voor ons mogelijk te maken. Ik zou aan mijn geliefde Nete willen rusten, anderen aan hun geliefde rivier. Zo kunnen wij, verbonden met de rivier waarlangs wij hebben geleefd, het prachtige Franse vers tot het onze maken, uit het gedicht *Toute la Flandre*, dat op het graf van Emile Verhaeren staat en dat ik altijd op mijn draag: « Le jour que m'abattra le sort, c'est dans ton sol, c'est sur tes bords qu'on cachera mon corps pour te sentir, même à travers la mort encore. » (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Toubback, ministre.

M. Toubback, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales. — Monsieur le Président, je ne voudrais pas priver Mme Truffaut de mon opinion au sujet de son texte et de ses propositions d'amendement.

Je rappelle qu'il s'agit, en l'occurrence, d'une proposition de loi. Dès lors, si le Sénat décidait de suivre votre proposition, madame, cela ne serait certainement pas susceptible d'entraîner la chute du gouvernement. Il a d'ailleurs d'autres bonnes raisons pour tomber! Je tiens, en outre, à préciser que je n'ai aucun mandat du gouvernement pour répondre dans un sens ou dans l'autre à cette question et que j'agis donc de ma propre autorité.

Je comprends fort bien, madame Truffaut, les motifs qui sont à l'origine de vos deux propositions. Cependant, je ne pourrai m'associer qu'à la première qui a pour objet de permettre la dispersion des cendres en mer, non parce que cette solution arrangerait les pêcheurs ou les marins, mais parce que, depuis de longues années, des gens de tout bord et de diverses localités ont formulé ce souhait.

Si je n'y vois aucune objection, je préfère cependant que ce problème soit réglé par la loi. Si celle-ci stipule que le Roi peut déterminer d'autres modes de sépulture ou de dispersion des cendres que ceux qu'elle prévoit, c'est justement pour faire droit à quelques exceptions. Je pense, par exemple, au Soldat inconnu et à Emile Verhaeren.

Même si le sujet peut être réglé par arrêté royal, je souhaite néanmoins que la dispersion des cendres en mer soit réglée par le législateur et suis dès lors satisfait de l'initiative prise par le Sénat.

Néanmoins, madame, je suis opposé aux deux amendements que vous avez déposés. Même si je puis comprendre les raisons émotionnelles ou sentimentales qui ont pu vous motiver, je vous mets cependant en garde contre les conséquences d'une éventuelle dispersion des cendres dans un jardin, en pleine nature, dans les rivières, dans les fleuves ou dans de grandes surfaces aquatiques.

Il me paraît bon que le nombre des crémations augmente car cela permettra de résoudre les problèmes qui ne manqueront pas de se présenter, à l'avenir, dans ce domaine. Cependant, si vous autorisez certaines personnes à faire disperser leurs cendres dans leur propriété, comment s'opposer à la volonté éventuelle d'autres de se faire enterrer dans leur jardin?

En effet, vous savez comme moi que certains possèdent de grosses propriétés dans lesquelles il est tout à fait possible de se faire inhumer sans que cela pose de véritables problèmes d'hygiène. Il est évident que c'est hors de question lorsqu'on est propriétaire d'un petit jardin! Par contre, quand il s'agit d'une propriété beaucoup plus vaste, il est possible d'ériger une chapelle dans un parc et, pour autant que l'on dispose de l'influence nécessaire sur le conseil communal, de faire adopter, par celui-ci, un règlement autorisant une telle inhumation. Je vous mets donc en garde contre ce que je considère comme un retour potentiel à l'ancien régime.

Je vous demande également de réfléchir à un second aspect des choses. Si le conseil communal, par règlement, vous autorise à disperser vos cendres dans le lac voisin de votre propriété, en tant que citoyen, je voudrais pouvoir m'y opposer, dans la mesure où j'ai l'habitude d'aller nager ou pêcher à cet endroit! J'imagine aisément les disputes qu'une telle situation pourrait susciter! En effet, si les uns ont le droit d'introduire une telle demande, les autres ont également le droit de s'y opposer... Comment procédera-t-on? On interviendra sans doute auprès du Conseil d'Etat pour qu'il casse le règlement communal autorisant la dispersion des cendres dans tel étang, tel lac, telle rivière ou tel fleuve...

De heer Pataer. — En het Arbitragehof, artikel 6.

De heer Toubback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Ik zie de aangelanden van de Nete al een petitie organiseren om te beletten dat de asse van een bepaalde senator in de Nete wordt verstrooid.

Ingaan op de voorstellen van mevrouw Truffaut zal aanleiding geven tot talloze betwistingen. Ik vraag dus de leden van de Senaat, met alle respect voor de opvatting van mevrouw Truffaut, zeer ernstig na te denken over de moeilijkheden die daarvoor zullen ontstaan.

Vous avez déclaré, madame, que le conseil communal sera maître du règlement qu'il décide. Certes, mais n'oublions pas qu'il est soumis à une tutelle, sans parler du Conseil d'Etat. Par ailleurs, ce règlement pourra non seulement faire l'objet de contestations, mais les habitants d'une commune avoisinante, où la dispersion des cendres en pleine nature serait interdite, pourront aussi faire appel, en vertu des articles 6 et 6bis de la Constitution, au Conseil d'Etat pour inégalité de traitement des Belges devant la loi.

Malgré la meilleure volonté du monde qui, sans doute, vous anime, madame, vous risquez d'ouvrir une discussion qui créera encore bien des difficultés pendant de nombreuses années. Je ne perçois vraiment pas l'intérêt qu'il y aurait à soulever de tels problèmes. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou de minister, die denkt dat er een petitie zou worden georganiseerd om te beletten dat mijn asse in de Nete zal worden verstrooid, even de atmosfeer in mijn streek willen leren kennen. Als mijn asse in de Nete zou worden verstrooid zal de gehele bevolking in mijn streek zeggen: zo zijn wij er eindelijk van af, en niemand zal zich verzetten, want als ik word begraven zal men vrezen dat ik als goede katholiek na enige tijd misschien zou kunnen verrijzen.

M. le Président. — La parole est à Mme Truffaut.

Mme Truffaut. — Monsieur le Président, je remercie M. le ministre de sa réponse, car il est toujours intéressant de connaître son avis.

En ce qui concerne la comparaison entre les différentes formes d'inhumation, je trouve l'argument de l'égalité des citoyens un peu faible.

La présente proposition porte exclusivement sur un article de la loi de 1971 et ne concerne pas les autres formes d'inhumation.

Il faut bien reconnaître, par ailleurs, qu'il existe des égalités dans la différence, mais je ne crois pas qu'il faille poser le problème en ces termes.

Pour le surplus, je ne désire pas entamer maintenant une polémique. Je relève simplement, monsieur le ministre, que votre position actuelle est un peu en retrait par rapport à celle que vous aviez adoptée en commission, puisque, alors, vous n'étiez pas opposé à la dispersion des cendres sur les fleuves et les cours d'eau.

M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales. — J'ai poursuivi ma réflexion depuis lors, madame.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Het enig artikel van het voorstel van wet luidt:

Enig artikel. Het voorlaatste lid van artikel 24 van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging wordt vervangen als volgt:

« De as van de verbrande lijken kan:

— Worden uitgestrooid op een daartoe bestemd perceel van de begraafplaats;

— Worden uitgestrooid op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee onder de voorwaarden die de Koning bepaalt;

— In een urne worden overhandigd aan de familie of aan een door de afgestorvene aangewezen persoon om, binnen het raam van de gemeentelijke verordeningen, in een particuliere eigendom te worden gedeponneerd of in de vrije natuur te worden uitgestrooid. »

Article unique. L'avant-dernier alinéa de l'article 24 de la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures est remplacé par la disposition suivante:

« Les cendres des corps incinérés peuvent être:

— Dispersées sur une parcelle d'un cimetière réservée à cet effet;

— Dispersées sur la mer territoriale contiguë au territoire de la Belgique, aux conditions que le Roi détermine;

— Remises dans une urne à la famille ou à une personne désignée par le défunt pour être, dans le cadre des règlements communaux, déposées dans une propriété privée ou dispersées en pleine nature. »

Mme Truffaut et consorts proposent les amendements que voici:

« A. Au deuxième tiret de la disposition proposée par cet article, insérer après les mots « au territoire de la Belgique » les mots « ainsi que sur les cours d'eaux et les grandes surfaces aquatiques du pays. »

« A. Bij het tweede streepje van de bepaling voorgesteld door dit artikel, in te voegen na de woorden « op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee » de woorden « evenals over de waterlopen en de grote wateroppervlakten van het land. »

« B. A la même disposition, ajouter un troisième tiret:

« — Remises dans une urne à la famille ou à une personne désignée par le défunt pour être, dans le cadre des règlements communaux, dispersées en pleine nature ou dans le jardin dépendant d'une habitation privée. »

« B. Aan dezelfde bepaling een derde streepje toe te voegen, luidende:

« — In een urne worden overhandigd aan de familie of aan een door de afgestorvene aangewezen persoon, om binnen het raam van de gemeentelijke verordeningen in de vrije natuur of in de tuin van een particuliere woning te worden uitgestrooid. »

Het woord is aan de heer Cardoen.

De heer Cardoen. — Mijnheer de Voorzitter, volgens de CVP is het amendement dat door mevrouw Truffaut werd ingediend, een nogal fundamentele ingreep in de tekst die in de commissie werd aangenomen.

De CVP dringt erop aan om dit amendement voor verdere bespreking naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden te verzenden.

M. le Président. — La parole est à Mme Truffaut.

Mme Truffaut. — Monsieur le Président, je souhaite que la loi soit votée dans son *pristin* état et retire donc mes amendements.

M. le Président. — Il vous en est donné acte, madame.

Je mets aux voix l'article unique.

Ik breng het enig artikel in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

We stemmen later over het voorstel van wet in zijn geheel.

VOORSTEL VAN WET TOT AANVULLING VAN DE WET VAN 20 JULI 1971 OP DE BEGRAAFPLAATSEN EN DE LIJKBEZORGING

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROPOSITION DE LOI COMPLETANT LA LOI DU 20 JUILLET 1971 SUR LES FUNÉRAILLES ET SÉPULTURES

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van wet tot aanvulling van de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi complétant la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Vanlerberghe, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, waar enerzijds het algemeen principe bij de lijkbezorging de eerbiediging van de wil van de overledene is, dient anderzijds te worden vastgesteld dat deze laatste wilsbeschikking niet steeds kan worden uitgevoerd, op de eerste plaats omdat men er niet van op de hoogte is of kan zijn.

Het voorstel van wet heeft tot doel de burgers de mogelijkheid te bieden hun laatste wilsbeschikking in verband met de verassing in het hoofdregister van de bevolking in te schrijven, waardoor de kans vermindert dat de laatste wil van de overledene niet wordt geëerbiedigd.

De commissie is eenparig de mening toegedaan dat, hoe dan ook, de laatste wilsbeschikking van de overledene dient te worden geëerbiedigd. Tevens wordt er de nadruk op gelegd dat elke verklaring van laatste wilsbeschikking uiteraard herroepbaar is. Er dient daarenboven te worden opgemerkt dat er geen inschrijvingsplicht wordt opgelegd.

Het voorstel van wet werd in de commissie bij eenparigheid van de twaalf aanwezige leden aangenomen. Later werd ook het verslag door de zeventien aanwezige leden eenparig goedgekeurd.

Het wetsvoorstel stelt voor een artikel 15bis in te voegen in de wet van 20 juli 1971 dat luidt:

« Art. 15bis. 1° De teraardebestelling kan gebeuren door begraving of door lijkverbranding.

2° Elkeen kan tijdens zijn leven een vrijwillige schriftelijke kennisgeving van zijn laatste wilsbeschikking inzake de wijze

van lijkbezorging richten tot de ambtenaar van de burgerlijke stand van zijn gemeente.

3° Deze kennisgeving wordt in het hoofdregister van de bevolking ingeschreven op de door de Koning bepaalde wijze.

4° Deze laatste wilsbeschikking wordt gelijkgesteld met de aanvraag om verlof tot lijkverbranding voorzien in artikel 20, § 1, of met de akte voorzien in artikel 21, § 2. » (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Loor.

De heer De Loor. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de rapporteur voor het duidelijke verslag.

Uit ervaring weet ik dat de laatste wilsbeschikking van een overledene soms niet wordt uitgevoerd omdat men er zogezegd niet van op de hoogte is. Om tegemoet te komen aan veelvuldige verzoeken van personen die vrezen dat na hun dood hun wens gecremeerd te worden niet zal worden nageleefd door hun familieleden, bieden sommige gemeentebesturen hun bevolking de mogelijkheid aangifte te doen van hun laatste wilsbeschikking. Bij aangifte van het overlijden bij de burgerlijke stand wordt de aangever, vaak een begrafenisondernemer, dan in kennis gesteld van de laatste wilsbeschikking.

Op 16 januari 1987 heb ik ter zake een vraag gesteld aan de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken. Hij antwoordde dat het algemene principe bij de lijkbezorging, dat duidelijk tot uiting komt in de wet van 20 juli 1971, is dat in de eerste plaats de wil van de overledene moet worden geëerbiedigd. Ook de commissie voor de Binnenlandse Zaken wenste dat principe te eerbiedigen.

De minister voegde eraan toe dat, met het oog op het naleven van het primordiale principe, het in zijn bedoeling lag de gemeentebesturen erop te wijzen dat het bevolkingsregister daarvoor een nuttig instrument kan zijn.

Op 30 april 1987 stuurde de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken een omzendbrief aan de provinciegouverneurs waarin hij vermeldde dat de laatste wilsbeschikking diende te worden ingeschreven in kolom 11 van het hoofdregister van de bevolking. Er werd voorgesteld dat ook het Rijksregister de gegevens zou opnemen met de datum van de verklaring, de aard van de verklaring en de gemeente waar de verklaring werd afgelegd. Bij verhuis zou de verklaring uiteraard naar de nieuwe gemeente worden gestuurd.

Op 22 februari 1988 vaardigde de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken evenwel een nieuwe omzendbrief uit die de vorige onderrichtingen sterk afzwakte en die de gemeente ertoe aanzette een louter passieve houding aan te nemen.

Omdat bijgevolg een wettelijke regeling vereist is opdat de laatste wilsbeschikking van de overledene worde uitgevoerd hebben wij dit wetsvoorstel ingediend. Ik ben er bijzonder tevreden over dat het voorstel in de commissie na een grondige bespreking werd aangenomen.

Ik dank de Voorzitter en al de leden van de commissie voor hun positieve medewerking. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Het enig artikel van het voorstel van wet luidt:

Enig artikel. Het enig artikel te vervangen als volgt:

« In de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging wordt een artikel 15bis ingevoegd, luidende:

« Art. 15bis. 1° De teraardebestelling kan gebeuren door begraving of door lijkverbranding.

2° Elkeen kan tijdens zijn leven een vrijwillige schriftelijke kennisgeving van zijn laatste wilsbeschikking inzake de wijze van lijkbezorging richten tot de ambtenaar van de burgerlijke stand van zijn gemeente.

3° Deze kennisgeving wordt in het hoofdregister van de bevolking ingeschreven op de door de Koning bepaalde wijze.

4° Deze laatste wilsbeschikking wordt gelijkgesteld met de aanvraag om verlof tot lijkverbranding, voorzien in artikel 20, § 1, of met de akte voorzien in artikel 21, § 2. »

Article unique. Remplacer cet article par ce qui suit:

« Il est inséré dans la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures un article 15bis, rédigé comme suit:

« Art. 15bis. 1° Il y a deux modes de sépulture: l'inhumation et l'incinération.

2° Toute personne peut, de son vivant, informer de son plein gré et par écrit l'officier de l'état civil de sa commune de ses dernières volontés quant au mode de sépulture.

3° Cette communication est consignée au registre principal de la population de la manière déterminée par le Roi.

4° Cet acte de dernière volonté est assimilé à la demande d'autorisation d'incinération prévue à l'article 20, § 1er, ou à l'acte prévu à l'article 21, § 2. »

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het voorstel van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

VOORSTEL VAN WET TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 1468 VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT L'ARTICLE 1468 DU CODE JUDICIAIRE

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van wet tot wijziging van artikel 1468 van het Gerechtelijk Wetboek.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi modifiant l'article 1468 du Code judiciaire.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Erdman, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het is uit eerbied voor de indiener van het voorstel dat ik even het woord neem in verband met dit zeer technische voorstel, hoewel ik mij zou kunnen beperken tot het verwijzen naar het schriftelijk verslag.

Sommigen hebben gemeend dat het hier een louter Antwerpse aangelegenheid betrof, daarbij erkennend dat al wat havens en zeeschepen betreft alleen in Antwerpen kan worden aangevoeld. Ik wil deze polemiek echter niet uitbuiten.

In artikel 1468 van het Gerechtelijk Wetboek wordt een reeks opgesomd van wat zeevorderingen kunnen worden genoemd. De bedoeling is het artikel aan te passen aan de evolutie van de rechtspraak en aan de technische evolutie in het havenbedrijf. Door in artikel 1468 van het Gerechtelijk Wetboek de letter *r* in te te voegen wordt een bijkomende nauwkeurige opsomming gegeven van de categorieën waarop het artikel betrekking heeft. Dat is volkomen in overeenstemming met de omschrijving die oorspronkelijk in artikel 1468 van het Gerechtelijk Wetboek voor andere schulden en vorderingen was gevolgd. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Het enig artikel van het voorstel van wet luidt:

Enig artikel. Artikel 1468 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met een letter *r*, luidende:

«*r*) Prestaties van stouwerijen, naties, schoorders en inpakkers, containerherstellers.»

Article unique. L'article 1468 du Code judiciaire est complété par un littéra *r*, libellé comme suit:

«*r*) Prestations d'entreprises d'arrimage, de transports portuaires, d'accorage et de conditionnement, de réparation de conteneurs.»

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het voorstel van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

ONTWERP VAN WET TOT AFWIJKING VAN ARTIKEL 218 VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK VOOR HET JAAR 1989

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI DEROGÉANT, POUR L'ANNEE 1989, A L'ARTICLE 218 DU CODE JUDICIAIRE

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot afwijking van artikel 218 van het Gerechtelijk Wetboek voor het jaar 1989.

Nous abordons l'examen du projet de loi dérogeant, pour l'année 1989, à l'article 218 du Code judiciaire.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Cooreman, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt in de algemene beraadslaging, verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article 1er. Par dérogation à l'article 218 du Code judiciaire, modifié par la loi du 5 janvier 1983, les jurés peuvent, en 1989, être tirés au sort dans la liste des électeurs belges inscrits au registre de la population d'une commune belge qui doit être dressée par le collège des bourgmestre et échevins en vue des élections européennes du 18 juin 1989.

Artikel 1. In afwijking van artikel 218 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 5 januari 1983 kunnen in het jaar 1989 de gezworenen bij loting worden aangewezen uit de lijst van de Belgische kiezers die ingeschreven zijn in het bevolkingsregister van een Belgische gemeente, welke lijst door het college van burgemeester en schepenen moet worden opge-

maakt met het oog op de Europese verkiezingen van 18 juni 1989.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. La présente loi produit ses effets le 1er janvier 1989.

Art. 2. Deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 januari 1989.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT NR. 38 VAN 27 JULI 1967 HOUDENDE INRICHTING VAN HET SOCIAAL STATUUT DER ZELFSTANDIGEN EN VAN HET KONINKLIJK BESLUIT NR. 72 VAN 10 NOVEMBER 1967 BETREFFENDE HET RUST- EN OVERLEVINGSPENSIOEN DER ZELFSTANDIGEN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI MODIFIANT L'ARRETE ROYAL N° 38 DU 27 JUILLET 1967 ORGANISANT LE STATUT DES TRAVAILLEURS INDEPENDANTS ET L'ARRETE ROYAL N° 72 DU 10 NOVEMBRE 1967 RELATIF A LA PENSION DE RETRAITE ET DE SURVIE DES TRAVAILLEURS INDEPENDANTS

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen en van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants et l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer De Cooman, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

La parole est à Mme Hanquet.

Mme Hanquet. — Monsieur le Président, le projet prévoit un ensemble de mesures qui s'inscrivent dans le cadre des directives approuvées par le Conseil des Communautés européennes sur l'application du principe de traitement égal des hommes et des femmes travailleurs indépendants et de la protection de la maternité.

Le projet de loi permettant aux conjoints aidants de s'assurer contre l'incapacité de travail dans le cadre du statut social des indépendants était attendu depuis longtemps. Il y avait, en effet, à cet égard une grave lacune sociale à combler par rapport à la situation que connaissent la RFA, l'Italie, le Danemark, le Royaume-Uni, la France, le grand-duché de Luxembourg et les Pays-Bas.

En outre, cette situation est discriminatoire par rapport aux autres catégories de travailleurs belges, tant salariés que fonctionnaires.

Les milieux intéressés, notamment dans le monde agricole, dans celui des professions libérales, des commerçants et des artisans, ont maintes fois formulé des revendications à cet égard.

Au mois de juillet, le Conseil national des femmes belges a voté une motion favorable à l'ensemble du projet.

Le secrétaire d'Etat aux Classes moyennes connaît bien les situations concrètes auxquelles sont confrontés les conjoints aidants. Il connaît bien aussi les souhaits des associations concernées. Il a assisté à de nombreuses réunions, exposant la philosophie du projet, répondant aux questions nombreuses, parfois inquiètes mais toujours constructives. Nous lui savons donc gré d'avoir rencontré ces légitimes préoccupations, se conformant d'ailleurs en cela aux directives de la CEE.

Dans la même foulée, le projet instaure une indemnité de maternité destinée à couvrir favorablement la période durant laquelle l'épouse aidante doit interrompre ses activités professionnelles, au même titre que la femme indépendante.

Il s'agit là d'une disposition fondée sur des raisons humanitaires autant que d'équité. A toutes fins utiles, je me permets de rappeler que plusieurs propositions de loi allant dans ce sens ont déjà été déposées tant à la Chambre qu'au Sénat.

Après la réforme fiscale, qui a profondément modifié le statut fiscal du conjoint aidant, ce projet apporte une reconnaissance de son travail sur le plan social.

C'est dans le même esprit que se trouve réglé par le même texte le droit à la pension de survie dans le cadre de l'assurance libre complémentaire.

Pour terminer, permettez-moi de souligner la nécessité d'une information des intéressés par les pouvoirs publics afin que la réforme envisagée n'écarte pas du système la protection des plus démunis. Les organisations et associations doivent, elles aussi, poursuivre leur campagne d'information, notamment quant au choix du contrat de mariage et à la possibilité de changer le contrat existant.

Avec ce projet de loi un grand pas est ainsi franchi — et nous nous en réjouissons — dans la problématique du conjoint aidant à laquelle nous sommes justement attentifs. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Content.

De heer Content. — Mijnheer de Voorzitter, het verheugt ons dat de regering zich met dit ontwerp van wet aanpast aan de artikelen 6 en 8 van de richtlijnen van de Raad van de Europese Gemeenschap van 11 november 1986. Het ontwerp huldigt het beginsel van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen die een zelfstandige activiteit uitoefenen, met inbegrip van de landbouwsector, en draagt daar bij tot de bescherming van het moederschap.

Door aansluiting op vrijwillige basis zal de echtgenoot-helper in een zelfstandig bedrijf een uitkering voor arbeidsongeschiktheid kunnen ontvangen. Er wordt eveneens een moederschapsvergoeding ingevoerd. Wij juichen deze reeds lang gevraagde verbetering van het sociaal statuut van de zelfstandigen toe. Voor dezelfde bijdrage kan de helper aanspraak maken op dezelfde dagvergoeding van 481 frank na drie maanden en, van 1990 af, van 594 frank na twaalf maanden. De moederschapsvergoeding wordt vastgesteld op het forfaitaire bedrag van 30 000 frank.

Mijnheer de staatssecretaris, wij gaan akkoord met de voorgestelde regeling, maar vragen wel een evaluatie, binnen een redelijke termijn, om na te gaan of eventuele verbeteringen aan wachttijden of bedragen mogelijk zijn.

Wij zijn het voorts eens met de wijziging die door artikel 2 van het ontwerp wordt aangebracht, vermits het hier gaat om een administratieve vereenvoudiging, teneinde nutteloze aansluitingen te vermijden.

Artikel 3 is gunstig omdat het de mogelijkheid schept verbeteringen aan te brengen in het vrij aanvullend pensioen onder meer

door een levensverzekering voor de langstlevende echtgenoot mogelijk te maken, en omdat het voorziet in een gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

De SP-fractie zal bijgevolg dit ontwerp aannemen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Capoen.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, de regering is goed op weg om de vele ongerijmdheden en discriminaties weg te werken die het sociaal statuut van de zelfstandigen nog bevat. In de voorbije maanden werd de vervanging van het forfaitair pensioenstelsel ingezet. Van verleden jaar af, en gespreid over vijf jaar, kwam er de verhoging van het minimumpensioen tot het niveau van het gewaarborgd inkomen. Er was de verbetering van het systeem in verband met de inning van de solidariteitsbijdrage. Na dit ontwerp komt het ontwerp inzake de beperking van de verwijlinteressen en de uitbreiding van de bevoegdheden van de vrijstellingscommissie inzake matigingsbijdrage.

Vandaag behandelen we het ontwerp dat beantwoordt aan de EEG-richtlijn van 1986 met betrekking tot de gelijke behandeling van man en vrouw. Dit ontwerp heeft als doel de echtgenoot-helper uitkeringen toe te kennen bij arbeidsongeschiktheid, ook wanneer de zelfstandige activiteit is onderbroken om reden van zwangerschap of moederschap.

De maatregel is KMO- en gezinsvriendelijk. Ze is KMO-vriendelijk omdat, wanneer een van de echtgenoten om een of andere reden niet ter beschikking kan zijn van het bedrijf, zulks heel wat problemen kan veroorzaken, zowel voor een gewoon bedrijf, in de landbouw als voor een vrij beroep, en zelfs het voortbestaan van het bedrijf in gevaar kan brengen.

De maatregel is gezinsvriendelijk omdat ze bijdraagt tot de bescherming van het moederschap. Ook om deze reden is dit ontwerp zeer belangrijk.

Het principe van dit ontwerp is belangrijker dan de discussie over de bedragen die gekoppeld zullen worden aan arbeidsongeschiktheid wegens ongeval of zwangerschap.

Wij zullen dit ontwerp dan ook met veel enthousiasme goedkeuren. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Eicher.

M. Eicher. — Monsieur le Président, le projet de loi que nous discutons pour le moment a pour objet de modifier considérablement le statut des travailleurs indépendants.

Il n'entre pas dans mon intention d'envisager en détail ce projet. Cependant, je voudrais, en quelques mots, en souligner les aspects positifs et en relever les deux points qui sont, à mes yeux, les plus importants.

Il y a, d'une part, la possibilité offerte au conjoint d'un travailleur indépendant de recourir à l'assujettissement volontaire au statut social des travailleurs indépendants. Le projet permet donc d'étendre le principe de solidarité sociale et ses avantages à une personne dont les activités comportent, en fin de compte, des risques semblables aux risques présents dans l'activité professionnelle de son conjoint. Il permet, en outre, d'offrir aux épouses des travailleurs indépendants une protection de la maternité semblable à celle dont bénéficient les salariées.

Il y a, d'autre part, l'amélioration du régime de la pension complémentaire. Le projet, en proposant cette amélioration, permet d'inclure une pension complémentaire en faveur du conjoint survivant. Il participe, de ce fait, au rapprochement des statuts sociaux des travailleurs salariés et des travailleurs indépendants. Enfin, il constitue un encouragement pour ces derniers à cotiser pour la pension complémentaire, pratique peu répandue jusqu'à présent.

Ces raisons m'amènent à annoncer que le parti socialiste soutiendra ce projet. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Cahay.

Mme Cahay-André. — Monsieur le Président, il n'est pas nécessaire, devant cette assemblée, de répéter les propos que vient de tenir notre collègue, Mme Hanquet. Je m'y associe entièrement et me réjouis également des dispositions prises dans ce projet de loi. Il est le début d'une réelle reconnaissance du travail du conjoint aidant.

Nous savons tous et toutes combien l'exploitation agricole ou horticole familiale, les activités d'indépendant, qu'elles soient dans le secteur des professions libérales, commerciales ou artisanales, ne peuvent se créer, se développer et même subsister sans l'apport du travail du conjoint aidant.

Beaucoup de productions fruitières ou agricoles sont vendues à la ferme. En outre, dans la poussée de diversification qui a suivi l'imposition de quotas laitiers et céréaliers, beaucoup de matières premières sont transformées à l'exploitation même et, le plus souvent, par la main-d'œuvre du conjoint.

Dans des professions libérales et indépendantes, combien précieuse est la présence du conjoint à des heures souvent indues de la journée, présence qui ne pourrait être assurée par de la main-d'œuvre externe.

Les revendications émises depuis de nombreuses années par les associations féminines et professionnelles trouvent enfin un écho.

Bien sûr, toutes les situations ne sont pas encore rencontrées par ce projet, mais il s'agit d'un pas significatif dans la reconnaissance du travail du conjoint aidant, ce dernier ayant été privé d'une réelle protection sociale et, surtout, d'une reconnaissance juridique. En cas de difficulté, séparation du couple, décès prématuré ou autre revers, cette protection constituera le moyen, pour le conjoint, de surmonter les aléas de la vie.

Il ne faut pas nier que la plupart des conjoints aidants sont des femmes. A cet égard, en tant que femme et ancienne présidente nationale des Femmes PSC, ayant très souvent enregistré et porté ces revendications, je suis heureuse de remercier M. le secrétaire d'Etat Mainil d'avoir rencontré les légitimes préoccupations de cette catégorie de femmes courageuses et admirables, trop souvent oubliées dans nos différentes législations, et qui assument souvent de pair des maternités et des tâches éducatives. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verhaegen.

De heer Verhaegen. — Mijnheer de Voorzitter, dit ontwerp van wet kan — dat blijkt voldoende uit de uiteenzettingen van vanmiddag — rekenen op algemene instemming. Ik wil hierbij de staatssecretaris danken voor zijn inspanning om aan de bekommelingen van verscheidene leden van de Senaat tegemoet te komen in dit ontwerp van wet. Het is trouwens een gevolg van een sinds vele jaren geleden geuite wens om op een drietal terreinen een concrete verbetering te brengen aan het sociaal statuut der zelfstandigen.

Ik heb jaren geleden, samen met mevrouw Hanquet, in de Kamer van volksvertegenwoordigers een voorstel van wet ingediend om ook voor de vrouwelijke zelfstandigen, en vooral voor de echtgenotes van de zelfstandigen, naar analogie van wat bestaat voor de loontrekkenden, een zwangerschapsvergoeding toe te kennen. Wij hebben toen voor een andere terminologie gekozen, maar misschien was het niet de juiste benaming.

Tijdens de discussies die het tot stand komen van dit ontwerp van wet zijn voorafgegaan, is voldoende gebleken dat het niet alleen gaat om het toekennen van een forfaitaire vergoeding van 20, 30 of 40 000 frank — dat zal afhangen van de financiële middelen — maar dat het vooral gaat om de mogelijkheid die jonge vrouwen na de bevalling een rustperiode te gunnen. Waarom? Wij stellen vast dat in de meeste gezinnen van zelfstandigen de vrouw belast is met een tweevoudige opdracht. Enerzijds, is zij in de meeste gevallen een concrete hulp in het familiebedrijf in, anderzijds, heeft zij de stress van de verantwoordelijkheid voor een jong gezin.

Vele van deze vrouwen blijven in het bedrijf werkzaam, als het ware tot de avond vóór de bevalling. Na de bevalling, een

periode waarin zij zouden moeten rusten, maken zij zich reeds zorgen over hun gezin en de goede werking van het bedrijf.

Het essentiële van dit ontwerp van wet, hoe belangrijk ook de forfaitaire moederschapsvergoeding mag zijn, is ongetwijfeld dat niet alleen de mogelijkheid maar ook de verplichting van een rustperiode wordt gecreëerd.

Ik weet, mijnheer de staatssecretaris, dat in dit verband problemen zullen rijzen bij het vastleggen van de uitvoeringsmodaliteiten, bijvoorbeeld inzake de controlebaarheid en bepaalde verplichtingen die men zal opleggen. Ik meen dat hieromtrent een sensibiliseringscampagne moet worden gevoerd, ook door de organisaties van zelfstandigen, om erop te wijzen dat de moederschapsvergoeding niet zomaar een forfaitair bedrag is, maar dat het gaat om een hulpmiddel om de vrouw een verplichte rust — ik leg er nog eens de nadruk op — op te leggen in de gezinnen van zelfstandigen. Te veel stresstoestanden ontstaan omdat twee belangrijke opdrachten door eenzelfde persoon moeten worden uitgevoerd, zeker in een zo moeilijke en delicate periode van zwangerschap en bevalling.

Wij rekenen erop dat niet alleen de staatssecretaris, maar ook de organisaties van zelfstandigen, die sensibiliseringscampagne op het getouw zullen zetten, zodat dit ontwerp van wet de gunstige gevolgen krijgt die het beoogt.

Het gaat in deze om een forfait. Er zal worden gestreefd naar een vrijwillige aansluiting, niet in hoofde van de vrouwen die zelf een zelfstandige activiteit hebben, maar vooral in hoofde van de echtgenotes van zelfstandigen. Ook hier zal enige voorlichting noodzakelijk zijn.

Ikzelf, mijnheer de staatssecretaris — maar ik weet dat men niet naar de maan mag grijpen en men rekening moet houden met de financiële mogelijkheden —, had er de voorkeur aan gegeven dat ook voor de echtgenotes van zelfstandigen een forfaitaire uitkering werd toegekend zonder bijdrageplicht, van het ogenblik dat de man zelfstandige is en bijdragen betaalt, en de echtgenote geen andere activiteit uitoefent dan echtgenote-hulpster te zijn. Dit is een belangrijke kritiek op het ontwerp. Ik herhaal dat wij gelukkig zijn met het stelsel dat nu wordt voorgesteld omdat het een belangrijke stap vooruit is.

Een tweede element is de invaliditeit. De invaliditeitsregeling is een belangrijke verbetering in het sociale statuut van de zelfstandige.

Dat mag ons echter niet uit het oog doen verliezen dat de invaliditeitsverzekering in feite een jonge en onvoldragen tak is in de verzekering. Wij zijn blij dat de regering de uitkeringen automatisch laat evolueren met die van de pensioenen zodat er geen discrepantie ontstaat.

Ik wil de staatssecretaris wijzen op de prioriteit, die zou moeten worden gegeven aan de invaliditeit voor zelfstandigen. Ik acht dat een veel grotere sociale eis dan het pensioen.

Als een zelfstandige op 45 of 50 jaar wegens invaliditeit verplicht zijn bedrijf voor een bepaalde periode moet stopzetten — en vooral in geval van totale stopzetting — heeft hij in vele gevallen nog zware financiële verplichtingen, zoals kinderen die studeren. Dan zijn de uitkeringen analoog met deze van de pensioenen hoewel in het laatste geval er niet meer dezelfde zware financiële druk is op het gezin.

Mijnheer de staatssecretaris, u mag het mij niet kwalijk nemen, het is geen kritiek op het ontwerp, maar ik wil ook rekening houden met de toekomst. Als de regering tijdens de huidige legislatuur een nieuwe programmatie wil maken, wil ik uitdrukkelijk prioriteit vragen voor de uitkeringen in de invaliditeitssector. Ik ben bereid om het onderscheid te maken tussen de zelfstandigen met een volledige stopzetting van hun activiteit en de zelfstandigen die, al is het maar via een tussenpersoon, hun zelfstandige activiteit voortzetten zonder dat het bedrijf definitief wordt gesloten.

In de marge hiervan dank ik de regering voor het koninklijk besluit van vóór enkele weken. Al is het op schuchtere wijze, toch wordt de kans gegeven om een geleidelijke hervatting van de zelfstandige activiteiten te realiseren, zelfs in het stelsel van de invaliditeitsverzekering. Hierin kunnen de mutualiteiten en

de organisaties van zelfstandigen ongetwijfeld een zeer belangrijke rol spelen.

Het is weliswaar bij wijze van proef, maar als wij deze maatregel niet laten verlopen met sociale begeleiding van de zelfstandige gezinnen, waarvan de bedrijfsleider invalide is geworden, vrees ik dat dit koninklijk besluit dode letter zal blijven. Wij moeten deze gevallen gedurende één of twee jaar laten begeleiden — dus meer de geest dan de letter van de wet volgen — om na twee jaar een evaluatie te maken over de wijze waarop we een activiteit geleidelijk kunnen laten hernemen. We lassen dus een proefperiode in voor de revalorisatie van de zelfstandigen die invalide zijn geworden.

Dit is een totaal ander probleem dan bij de loontrekkenden. Part-time activiteit is onmogelijk voor de zelfstandige en in vele gevallen vraagt een herneming van de zelfstandige activiteit een zeer grote intellectuele en fysieke inspanning.

Ik vraag dat aan deze proefperiode veel aandacht wordt besteed en dat na een tweetal jaren een evaluatie wordt gemaakt van het nieuwe stelsel.

Een derde aandachtspunt is het aanvullend pensioen voor de zelfstandigen.

Wij hebben daarover enkele maanden geleden een heftige discussie gehad in de commissie. Wij wanhoopten een beetje dat een belangrijke aanvulling op de sociale zekerheid niet zou worden gerealiseerd. In alle sportiviteit moet ik de staatssecretaris ervoor danken dat hij de uitdaging heeft aanvaard en de regering de tekst die wij bespreken, bij de Senaat heeft ingediend.

Het aanvullend pensioen was bedoeld om het lineair forfaitair karakter van het pensioen van de zelfstandigen wat minder hard te maken door hen de kans te geven een bijkomende uitkering te verkrijgen naar gelang van de bijdragen die ze hadden betaald. Er is immers geen enkel stelsel dat zo strak forfaitair is als dit van de zelfstandigen. Of men nu lage of hoge bijdragen betaalt, men krijgt hetzelfde forfaitaire pensioen.

Enkele jaren geleden hebben wij geprobeerd dit een beetje te compenseren door het invoeren van een bijkomende uitkering in verhouding tot de betaalde bijdrage. Het zal echter nog tien à vijftien jaar duren alvorens wij daarvan de concrete resultaten zien.

Dit aanvullend pensioen kadert volkomen in het wettelijk pensioen. Het is geen verzekering. Het zou beter geweest zijn het in het stelsel van de zelfstandigen zelf op te nemen. De regering wilde dit toen echter niet doen. Het succes ervan vandaag is echter niet zo groot, omdat de concurrentie met de vrije sector eigenlijk niet billijk is. Wij kunnen in het aanvullend pensioen geen overlevingspensioen garanderen, in een slecht jaar worden de stortingen onderbroken en bovendien zijn de tarieven van de bijdragen zeer strikt bepaald. Deze opmerkingen hebben wij ook aan de staatssecretaris doorgespeeld en ik ben gelukkig dat het stelsel nu merkbaar wordt verbeterd. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd dat vooral de mogelijkheid van een overlevingspensioen op vrije aanvullende basis voor de zelfstandigen een aansporing zal zijn om voor dit stelsel te kiezen.

Mijnheer de staatssecretaris, ik weet dat dit een delicaat probleem is. Men heeft de indruk dat wij binnen het sociaal statuut een vrije verzekering op commerciële basis willen organiseren. Dit is niet het geval. Dit stelsel kan wel worden toevertrouwd aan een verzekeringsmaatschappij, maar wordt strikt gereguleerd niet alleen door het departement van Economische Zaken, maar ook door dat van Middenstand.

Ofschoon wij met het aanvullend pensioen tot nu toe nog niet zoveel succes hebben gehad, geloof ik er toch in als een aanvulling op het huidige, strikt forfaitaire pensioenstelsel. De CVP-fractie zal dit ontwerp met veel enthousiasme aannemen. Wij rekenen er ook op dat de uitvoeringsbesluiten zeer snel na de goedkeuring ervan zullen verschijnen, zodat nog vóór 1 januari deze belangrijke verbeteringen aan het sociaal statuut van de zelfstandigen een feit zullen zijn. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Mainil, secrétaire d'Etat.

M. Mainil, secrétaire d'Etat aux Classes moyennes et aux Victimes de la guerre, adjoint au ministre de la Justice et des Classes moyennes. — Monsieur le Président, je voudrais remercier tous les intervenants de leur appréciation de ce projet, pour lequel beaucoup d'entre eux ont d'ailleurs milité au sein d'associations et, en particulier, d'organisations représentatives des femmes.

Je confirme à M. Content que l'octroi de l'indemnité de maternité sera réalisé parallèlement à la couverture de l'incapacité de travail, le financement de ces mesures étant prévu dans le budget de 1990.

Je répondrai à M. Verhaegen qu'effectivement, l'allocation de maternité correspond bien à cette idée de repos nécessaire pour la femme. Le montant fixé forfaitairement à 30 000 francs équivalait très exactement à 50 jours d'invalidité.

En ce qui concerne le montant des indemnités d'invalidité, je partage l'intérêt que M. Verhaegen porte à ce problème crucial pour ceux qui doivent interrompre leur activité. Comme il le sait, le montant de l'indemnité d'invalidité correspond actuellement au montant de la pension.

En ce qui concerne la pension libre complémentaire, je n'oublie pas que M. Verhaegen a déposé, au fil des années, différentes propositions de loi. Il accepte sportivement aujourd'hui que ce projet réponde à son vœu.

Le projet qui nous est soumis permet incontestablement de franchir un pas important, après celui qui a été accompli par la réforme fiscale, dans la reconnaissance du travail du conjoint aidant. (Applaudissements.)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging, verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article 1er. L'article 7, 1°, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants, modifié par la loi du 6 février 1976, est remplacé par la disposition suivante:

« 1° L'époux ou l'épouse de l'assujetti, même si une partie des bénéfices professionnels lui est attribuée conformément à la législation relative à l'impôt sur les revenus. Ledit époux ou ladite épouse de l'assujetti peuvent toutefois, conformément aux modalités et dans les conditions fixées par le Roi, s'assujettir volontairement à l'application du présent arrêté. Cet assujettissement ne peut concerner que le régime de l'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité, secteur des indemnités; »

Artikel 1. Artikel 7, 1°, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, gewijzigd bij de wet van 6 februari 1976, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« 1° De echtgenoot of echtgenote van de onderworpen, zelfs indien een deel van de bedrijfswinsten hun worden toegekend overeenkomstig de wetgeving op de inkomstenbelastingen. Genoemde echtgenoot of echtgenote van de onderworpen kunnen zich nochtans, overeenkomstig de nadere regelen en onder de voorwaarden door de Koning vastgesteld, vrijwillig onderwerpen aan de toepassing van dit besluit. Deze onderwerping kan enkel de regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, sector der uitkeringen, betreffen; »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. A l'article 10 du même arrêté sont apportées les modifications suivantes:

1° Le paragraphe 1er est remplacé par la disposition suivante:

« § 1er. Sauf dans les cas visés au § 2, 5°, toute personne assujettie au présent arrêté, est tenue de s'affilier à une des caisses d'assurances sociales pour travailleurs indépendants dont

question à l'article 20, § 1er, ou à la Caisse nationale auxiliaire visée à l'article 20, § 3.»

2° Le paragraphe 2 est complété comme suit :

« 5° Les cas dans lesquels, l'obligation de cotiser n'existant pas, il n'est pas obligatoire de s'affilier. »

Art. 2. In artikel 10 van hetzelfde besluit worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° Paragraaf 1 wordt vervangen door de volgende bepaling :

« § 1. Behalve in de gevallen bedoeld in § 2, 5°, is ieder persoon, die aan dit besluit is onderworpen, ertoe gehouden aan te sluiten bij een der sociale verzekeringskassen voor zelfstandigen waarvan sprake in artikel 20, § 1, of bij de Nationale Hulpkas bedoeld in artikel 20, § 3. »

2° Paragraaf 2 wordt aangevuld als volgt :

« 5° De gevallen waarin, ingevolge het niet-bestaan van de bijdrageplicht, geen verplichting tot aansluiting bestaat. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. A l'article 52bis de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants, inséré par l'arrêté royal n° 1 du 26 mars 1981, sont apportées les modifications suivantes :

1° Le paragraphe 1er est remplacé par la disposition suivante :

« § 1er. Les travailleurs indépendants au sens de l'article 1er du présent arrêté qui réunissent les conditions fixées par le Roi peuvent conclure un contrat d'assurance afin de constituer soit une pension complémentaire de retraite et une pension complémentaire de survie en faveur du conjoint survivant. »

2° Le paragraphe 2, alinéa 1er, est remplacé par l'alinéa suivant :

« § 2. Aux fins de se constituer une pension complémentaire, le travailleur indépendant doit verser une cotisation à la Caisse d'assurances sociales pour travailleurs indépendants prévue à l'article 20 de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut des travailleurs indépendants à laquelle il est affilié. Celle-ci transmet la cotisation à l'organisme assureur. »

3° L'article est complété par le paragraphe suivant :

« § 5. Le Roi peut selon les modalités qu'il détermine prévoir l'adaptation aux dispositions du présent article des contrats d'assurances visés à l'arrêté royal du 31 juillet 1981 relatif à l'organisation du régime de pension complémentaire des travailleurs indépendants, conclus avant l'entrée en vigueur du présent paragraphe. »

Art. 3. In artikel 52bis van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, ingevoegd bij het koninklijk besluit nr. 1 van 26 maart 1981, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° Paragraaf 1 wordt vervangen door de volgende bepaling :

« § 1. De zelfstandigen in de zin van artikel 1 van dit besluit, die de voorwaarden vervullen bepaald door de Koning, kunnen een verzekeringscontract sluiten teneinde hetzij een aanvullend rustpensioen, hetzij een aanvullend rustpensioen en een aanvullend overlevingspensioen ten voordele van de overlevende echtgenoot te vormen. »

2° Paragraaf 2, eerste lid, wordt vervangen door het volgende lid :

« § 2. Om het aanvullend pensioen samen te stellen, dient de zelfstandige een bijdrage te storten bij het sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen, bedoeld in artikel 20 van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, waarbij hij aangesloten is. Dit laatste maakt de bijdrage over aan de verzekeringsinstelling. »

3° Het artikel wordt aangevuld met de volgende paragraaf :

« § 5. De Koning mag volgens de modaliteiten die Hij vaststelt de aanpassing aan de bepalingen van dit artikel voorzien van de verzekeringscontracten bedoeld bij het koninklijk besluit van 31 juli 1981 houdende inrichting van het aanvullend pensioen-

stelsel der zelfstandigen, gesloten vóór de inwerkingtreding van onderhavige paragraaf. »

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI PORTANT CERTAINES DISPOSITIONS EN MATIERE DE COTISATION DE SOLIDARITE, DE MODERATION, DE CONSOLIDATION ET DE COTISATIONS SPECIALES A CHARGE DES TRAVAILLEURS INDEPENDANTS, AINSI QU'EN MATIERE DE REDUCTION DES ALLOCATIONS FAMILIALES POUR TRAVAILLEURS INDEPENDANTS

Discussion générale et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE BEPALINGEN INZAKE DE SOLIDARITEITS-, MATIGINGS-, CONSOLIDERINGS- EN BIJZONDERE BIJDRAGEN TEN LASTE VAN DE ZELFSTANDIGEN, ALSMEDE INZAKE DE VERMINDERING VAN DE KINDERBIJSLAG VOOR ZELFSTANDIGEN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant certaines dispositions en matière de cotisation de solidarité, de modération, de consolidation et de cotisations spéciales à charge des travailleurs indépendants, ainsi qu'en matière de réduction des allocations familiales pour travailleurs indépendants.

Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet houdende bepalingen inzake de solidariteits-, matigings-, consoliderings- en bijzondere bijdragen ten laste van de zelfstandigen, alsmede inzake de vermindering van de kinderbijslag voor zelfstandigen.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

De heer Ghesquière, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

La parole est à M. Wintgens.

M. Wintgens. — Monsieur le Président, nous applaudissons à ce projet qui a d'ailleurs recueilli l'assentiment unanime de la commission, excellent présage s'il en est.

La cotisation de modération imposée aux indépendants donnait lieu à des situations injustes, notamment pour les jeunes, puisqu'elle était basée sur une seule année de référence, en l'occurrence l'année 1983. Or, qui ne sait que les débuts de carrière sont souvent ardues et, par conséquent, modestes !

Le système mis en œuvre était, en outre, d'une extraordinaire complexité administrative. Les formules de calculs prévisionnels étaient complexes et leurs résultats pouvaient diverger plus que sensiblement par rapport à la réalité ultérieure. Il fallait, rien de moins, intégrer la précarité et les fluctuations, importantes parfois, inhérentes aux revenus de beaucoup d'indépendants.

C'est pourquoi nous avons plaidé pour qu'il y soit mis fin. Ce fut le fait de la loi-programme du 30 décembre 1988 qui, par un nouveau mode de calcul des cotisations ordinaires, intégra cette cotisation de modération dans le statut social des indépendants.

Il restait à régulariser les cotisations provisoires payées jusqu'en 1988, sur la base des revenus professionnels déclarés.

Il n'était pas justifié que les indépendants se voient imposer cinq années d'intérêts de retard pour la simple raison — dont ils ne portaient aucune responsabilité — des trop longs délais mis par l'administration pour l'établissement des décomptes, par manque de personnel adéquat.

Le projet limite à la période normale de trois ans le calcul desdits intérêts de retard. C'est donc une mesure entièrement justifiée.

Dans le même ordre d'idées, il était également logique de prévoir une possibilité de dispense desdites cotisations lorsque, sur la base de leurs revenus professionnels, les indépendants se trouvent dans l'impossibilité de les acquitter. Nous retrouvons l'aspect précaire de la situation sociale qui caractérise encore trop d'indépendants, vaincus par des risques qu'ils n'ont pu surmonter.

Nous savons gré au secrétaire d'Etat aux Classes moyennes d'avoir ainsi rectifié une situation qui était manifestement abusive et qui pénalisait injustement ceux de nos concitoyens dont on se plaît à reconnaître le rôle essentiel et indispensable dans notre société, dans notre économie et dans la création et le soutien d'un nombre important et significatif d'emplois (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Eicher.

M. Eicher. — Monsieur le Président, comme le projet de loi qui vient d'être discuté et qui concernait la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants, ce projet de loi, qui modifie certaines dispositions en matière de cotisation de solidarité, de modération, de consolidation et de cotisations spéciales, est également d'une certaine importance pour la catégorie des travailleurs indépendants.

Le projet de loi déposé au Sénat le 19 septembre 1989 concerne d'une part, la limitation des intérêts de retard sur les cotisations de modération par l'application du système de brutage — technique consistant à calculer les cotisations ordinaires sur les revenus nets augmentés des cotisations sociales — et, d'autre part, la remise des intérêts de retard qui seront remboursés pour deux ans sur les cinq.

Enfin, ce projet de loi impose :

1° Le paiement des intérêts moratoires dus par l'INASTI à partir du moment où les cotisations excédentaires ont été payées;

2° Le remboursement des cotisations spéciales et retenues sur allocations familiales, lorsque le revenu est inférieur au revenu minimum garanti.

Conscients, au sein du parti socialiste, de l'existence de différences entre les diverses catégories de travailleurs et sensibles à ne pénaliser aucune d'entre elles, nous restons préoccupés par le principe selon lequel, à revenu égal, chacun participe aux efforts de redressement en la matière et ce, en attente d'une révision générale de ces cotisations.

La déclaration gouvernementale prévoyait une révision du système de la cotisation de consolidation. Prenant en compte le boycott organisé en 1988 par les organisations représentatives du secteur, le gouvernement marque son accord pour que le nouveau système garantisse un effort équivalent des différentes catégories de travailleurs (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Content.

De heer Content. — Mijnheer de Voorzitter, de SP zal dit wetsontwerp, dat ertoe strekt de verwijlinteressen op de matigingsbijdragen te beperken tot drie jaar, en dat de mogelijkheid biedt tot het verzaken van deze bijdragen, aannemen, omdat de abnormaal lange periode, nodig om de definitieve afrekeningen op te maken, niet ten laste van de zelfstandigen kan worden gelegd.

De SP dringt er echter op aan dat ingewikkelde reglementeringen, die de oorzaak zijn van die toestanden, worden vermeden.

Steunend op dezelfde overwegingen zijn wij het erover eens dat moratoriuminteressen worden toegekend, ook wanneer de voorlopige bijdrage na de geplande termijn is geschied.

De wijziging, voorgesteld in artikel 2, is het normaal gevolg van de bruteringsmethode.

De SP is het eens over de vrijstelling die de Commissie voor vrijstelling zal kunnen verlenen, voor de solidariteits-, matigings-

en consolideringsbijdragen aan de betrokkenen die in staat van behoefte verkeren.

Dit is een logische aanpassing van de bestaande wetgeving op de vrijstelling van de bijdragen.

Vermits artikel 5 een vereenvoudiging betekent en tevens besparingen teweegbrengt, door het niet meer vorderen van geringe bijdragen, zijn we het erover eens om aan het Rijksinstituut de mogelijkheid te geven deze vorderingen te verzaken.

De SP zal dit wetsontwerp aannemen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging, verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé :

Article 1er. § 1er. L'article 4, § 2, alinéa 2, de l'arrêté royal n° 12 du 26 février 1982 relatif à la cotisation sociale de solidarité à charge des bénéficiaires de revenus professionnels non liés à l'indice des prix à la consommation est complété comme suit :

« Les intérêts moratoires sont dus, même si le paiement qui a donné lieu à l'existence du solde créateur, a été effectué en dehors du délai prescrit. »

§ 2. A l'article 4, alinéa 3, de l'arrêté royal n° 186 du 30 décembre 1982 relatif à la cotisation sociale de solidarité due pour l'année 1983 par les bénéficiaires de revenus professionnels non liés à l'indice des prix à la consommation, sont apportées les modifications suivantes :

1° Les mots « effectué au plus tard le 31 décembre 1983 » sont supprimés;

2° L'alinéa est complété comme suit :

« Les intérêts moratoires sont dus, même si le paiement qui a donné lieu à l'existence du solde créateur, a été effectué en dehors du délai prescrit. »

§ 3. Les dispositions relatives à l'octroi d'intérêts moratoires visés aux arrêtés royaux portant certaines mesures relatives à la modération des revenus imposées aux travailleurs indépendants en vertu des lois des 6 juillet 1983 et 27 mars 1986 accordant certains pouvoirs spéciaux au Roi, sont, dès leur entrée en vigueur, d'application aux paiements qui ont donné lieu à l'existence du solde créateur, même si ces paiements ont été effectués après l'échéance prescrite.

Artikel 1. § 1. Artikel 4, § 2, tweede lid, van het koninklijk besluit nr. 12 van 26 februari 1982 houdende de sociale solidariteitsbijdrage ten laste van de genietters van bedrijfsinkomsten die niet aan de index van de consumptieprijzen gebonden zijn wordt als volgt aangevuld :

« De moratoriuminteressen zijn verschuldigd, ook als de betaling die tot ontstaan van het creditbedrag heeft geleid, buiten de voorgeschreven termijn heeft plaatsgehad. »

§ 2. In artikel 4, derde lid, van het koninklijk besluit nr. 186 van 30 december 1982 houdende de sociale solidariteitsbijdrage verschuldigd voor het jaar 1983 door de genietters van bedrijfsinkomsten die niet aan de index van de consumptieprijzen gebonden zijn, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° De woorden « ten laatste op 31 december 1983 uitgevoerde » worden geschrapt;

2° Het lid wordt aangevuld als volgt :

« De moratoriuminteressen zijn verschuldigd, ook als de betaling die tot het ontstaan van het creditbedrag heeft geleid, buiten de voorgeschreven termijn heeft plaatsgehad. »

§ 3. De bepalingen inzake de toekenning van moratoriuminteressen beoogd bij de koninklijke besluiten houdende maatregelen inzake matiging van de inkomsten aan de zelfstandigen opgelegd krachtens de wetten van 6 juli 1983 en 27 maart 1986 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning, zijn sinds hun inwerkingtreding van toepassing op de betalingen

die tot het ontstaan van het creditbedrag hebben geleid, ook indien deze betalingen na de voorgeschreven vervaldag hebben plaatsgevonden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. § 1er. L'article 3, § 1er, de l'arrêté royal n° 290 du 31 mars 1984 fixant, dans le secteur des travailleurs indépendants, une cotisation spéciale à charge des isolés et des familles sans enfant, est complété par l'alinéa suivant:

«Par dérogation à l'article 11, § 2, alinéa 1er, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 précité, on entend par «revenus professionnels» au sens de l'alinéa précédent les revenus professionnels bruts, diminués des dépenses ou charges professionnelles et, le cas échéant, des pertes professionnelles, fixés conformément à la législation relative à l'impôt sur les revenus dont l'assujetti a bénéficié en qualité de travailleur indépendant.»

§ 2. L'article 5 de l'arrêté royal n° 291 du 31 mars 1984 portant diminution des allocations familiales pour travailleurs indépendants, est complété par l'alinéa suivant:

«Par dérogation à l'article 11, § 2, alinéa 1er, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 précité, on entend par «revenus professionnels» au sens de l'alinéa précédent les revenus professionnels bruts, diminués des dépenses ou charges professionnelles et, le cas échéant, des pertes professionnelles, fixés conformément à la législation relative à l'impôt sur les revenus dont l'assujetti a bénéficié en qualité de travailleur indépendant.»

Art. 2. § 1. Artikel 3, § 1, van het koninklijk besluit nr. 290 van 31 maart 1984 tot vas.stelling, in de sector van de zelfstandigen, van een bijzondere bijdrage ten laste van de alleenstaanden en van de gezinnen zonder kinderen, wordt aangevuld met het volgende lid:

«In afwijking van artikel 11, § 2, eerste lid, van voornoemd koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 wordt onder «bedrijfsinkomsten» in de zin van het voorgaande lid verstaan de bruto-bedrijfsinkomsten, verminderd met de bedrijfsuitgaven en -lasten en, eventueel, met de bedrijfsverliezen, vastgesteld overeenkomstig de wetgeving betreffende de inkomstenbelasting, die de onderworpenen als zelfstandige heeft genoten.»

§ 2. Artikel 5 van het koninklijk besluit nr. 291 van 31 maart 1984 houdende vermindering van de kinderbijslag voor zelfstandigen, wordt aangevuld met het volgende lid:

«In afwijking van artikel 11, § 2, eerste lid, van voornoemd koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 wordt onder «bedrijfsinkomsten» in de zin van het voorgaande lid verstaan de bruto-bedrijfsinkomsten, verminderd met de bedrijfsuitgaven en -lasten en, eventueel, met de bedrijfsverliezen, vastgesteld overeenkomstig de wetgeving betreffende de inkomstenbelasting, die de onderworpenen als zelfstandige heeft genoten.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Le Roi détermine les modalités selon lesquelles le cours des intérêts de retard visés à l'arrêté royal n° 289 du 31 mars 1984 portant certaines mesures temporaires relatives à la modération des revenus des travailleurs indépendants en vue de la réduction des charges publiques et l'équilibre financier du statut social des travailleurs indépendants et à l'arrêté royal n° 464 du 25 septembre 1986 consolidant les mesures relatives à la modération des revenus des travailleurs indépendants, peut être suspendu lorsque le décompte définitif des cotisations est adressé à l'assujetti dans un délai excédant trente-six mois à compter de la date de leur prise de cours. Le Roi détermine également la durée de ce sursis.

Art. 3. De Koning stelt de modaliteiten vast volgens dewelke de loop van de verwijlinteressen bedoeld bij het koninklijk besluit nr. 289 van 31 maart 1984 houdende tijdelijke maatregelen inzake matiging van de inkomsten der zelfstandigen met het oog op de vermindering van de openbare lasten en het financieel evenwicht van het sociaal statuut van de zelfstandigen en bij het

koninklijk besluit nr. 464 van 25 september 1986 tot consolidering van de maatregelen inzake matiging van de inkomsten der zelfstandigen, kan worden geschorst wanneer de definitieve afrekening van de bijdragen aan de onderworpenen wordt toegestuurd na een termijn van zesendertig maanden te rekenen vanaf hun aanvangsdatum. De Koning bepaalt tevens de duur van deze schorsing.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. L'article 22, alinéa 2, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants, est complété comme suit:

«Elle statue également et sans appel sur les demandes de dispense totale ou partielle des cotisations de solidarité, des cotisations de modération, des cotisations de consolidation et des cotisations spéciales imposées aux travailleurs indépendants en vertu des lois des 2 février 1982, 6 juillet 1983 et 27 mars 1986 accordant certains pouvoirs spéciaux au Roi.»

Art. 4. Artikel 22, tweede lid, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, wordt aangevuld als volgt:

«Zij beslist eveneens en zonder mogelijkheid van beroep over de aanvragen tot volledige of gedeeltelijke vrijstelling van de solidariteits-, matigings-, consoliderings- en bijzondere bijdragen aan de zelfstandigen opgelegd krachtens de wetten van 2 februari 1982, 6 juli 1983 en 27 maart 1986 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.»

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Le Roi détermine les modalités selon lesquelles l'Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants peut, en matière de cotisations de solidarité, de cotisations de modération, de cotisations de consolidation et de cotisations spéciales, imposées aux travailleurs indépendants en vertu des lois des 2 février 1982, 6 juillet 1983 et 27 mars 1986 accordant certains pouvoirs spéciaux au Roi, renoncer en tout ou en partie au recouvrement des cotisations et des frais judiciaires y afférents et ne pas procéder au remboursement de ces cotisations, lorsque la modicité de leur montant ne justifie pas que des frais soient exposés à cette fin.

Art. 5. De Koning stelt de modaliteiten vast waaronder het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen op het vlak van solidariteits-, matigings-, consoliderings- en bijzondere bijdragen aan de zelfstandigen opgelegd krachtens de wetten van 2 februari 1982, 6 juli 1983 en 27 maart 1986 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning, de invordering van de bijdragen en van de daarbij horende gerechtskosten geheel of ten dele kan verzaken en niet meer moet overgaan tot de terugbetaling van deze bijdragen, wanneer hun gering bedrag niet verantwoordt dat daarvoor kosten worden gemaakt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. § 1er. L'article 1er, § 1er, de la présente loi produit ses effets le 9 mars 1982.

§ 2. L'article 1er, § 2, de la présente loi produit ses effets le 1er janvier 1983.

§ 3. L'article 2 de la présente loi produit ses effets le 1er janvier 1989.

Art. 6. § 1. Artikel 1, § 1, van deze wet heeft uitwerking met ingang van 9 maart 1982.

§ 2. Artikel 1, § 2, van deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 januari 1983.

§ 3. Artikel 2 van deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 januari 1989.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN OPENBARE WERKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1989

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DES TRAVAUX PUBLICS DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1989

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1989.

Nous abordons l'examen du projet de loi ajustant le budget du ministère des Travaux publics de l'année budgétaire 1989.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Vanderborght, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt in de algemene beraadslaging, verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Artikel 1. De vastleggingskredieten geopend op artikel 73.01 luidend « Uitvoering van wegenwerken ten behoeve van de Raad van de Europese Gemeenschappen », Titel II, deel I, door de wet van 10 juli 1989 houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1989, worden verhoogd met 950 000 000 frank.

Article 1er. Les crédits d'engagement ouverts à l'article 73.01 libellé « Exécution de travaux de voirie au profit du Conseil des Communautés européennes », Titre II, partie I, par la loi du 10 juillet 1989 ajustant le budget du ministère des Travaux publics de l'année budgétaire 1989, sont majorés de 950 000 000 de francs.

— Aangenomen.

Adopté

Art. 2. De door deze wet geopende kredieten zullen door de algemene middelen van de Schatkist worden gedekt.

Art. 2. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Art. 3. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1988

Discussion générale et vote des articles

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN TEWERK- STELLING EN ARBEID VAN HET BEGROTINGSJAAR 1988

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1988.

Aan de orde is de bespreking van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid van het begrotingsjaar 1988.

La discussion générale est ouverte.

De algemene vergadering is geopend.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir document n° 5/17-911/1, session 1988-1989, de la Chambre des représentants.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen.

(Zie stuk nr. 5/17-911/1, zitting 1988-1989, van de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés:

I. Ajustements des crédits

Article 1er. Les crédits prévus au Titre I — Dépenses courantes, et au Titre II — Dépenses de capital, du budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1988, sont ajustés suivant les données détaillées du tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs):

Ajustements	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
<i>Dépenses courantes</i>			
Crédits supplémentaires de l'année courante	789,0	—	—
Réductions	794,6	—	—
Crédits supplémentaires pour années antérieures	83,5	—	—
TITRE II			
<i>Dépenses de capital</i>			
Crédits supplémentaires de l'année courante	—	—	—
Réductions	0,6	—	—
Crédits supplémentaires pour années antérieures	—	—	—

I. Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten, ingeschreven onder Titel I — Lopende uitgaven, en onder Titel II — Kapitaaluitgaven, van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1988 worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken):

Aanpassingen	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vast-leggings-kredieten	Ordonnancings-kredieten
TITEL I			
<i>Lopende uitgaven</i>			
Bijkredieten voor het lopende jaar . . .	789,0	—	—
Verminderings . . .	794,6	—	—
Bijkredieten voor vroegere jaren	83,5	—	—
TITEL II			
<i>Kapitaaluitgaven</i>			
Bijkredieten voor het lopende jaar . . .	—	—	—
Verminderings . . .	0,6	—	—
Bijkredieten voor vroegere jaren	—	—	—
— Adopté.			
Aangenomen.			

II. Dispositions diverses

Art. 2. Un crédit d'un montant de 25,5 millions de francs prévu à l'article 01.01.40.04 pour le paiement des interventions au bénéfice des chômeurs qui s'installent comme indépendants peut être utilisé pour les dépenses inhérentes à l'aménagement du temps de travail dans les établissements hospitaliers.

II. Diverse bepalingen

Art. 2. Een krediet ten bijdrage van 25,5 miljoen frank uitgetrokken op artikel 01.01.40.04 van Titel I voor de betaling van de tussenkomsten ten gunste van de werklozen die zich als zelfstandige vestigen mag worden aangewend voor de uitgaven in verband met de aanpassing van de arbeidstijd in de verplegingsinstellingen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

Art. 3. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen der Schatkist worden gedekt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 4. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN**ORDRE DES TRAVAUX**

De Voorzitter. — Dames en heren, ik stel u voor onze werkzaamheden te onderbreken.

Mesdames, messieurs, je propose d'interrompre ici nos travaux.

Morgenmiddag beginnen wij met de bespreking van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1988.

Het woord is aan de heer Anthuenis.

De heer Anthuenis. — Mijnheer de Voorzitter, is het mogelijk dit wetsontwerp donderdag te bespreken?

De Voorzitter. — Mijnheer Moens, bent u het hiermee eens? (*Instemming.*)

Mijnheer Anthuenis, ik zal de minister contacteren en nagaan of hij donderdag kan aanwezig zijn. Ik stel dan voor morgen te beginnen met de interpellaties en donderdag dit wetsontwerp te bespreken.

Is de Senaat het met deze regeling van de werkzaamheden eens?

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, woensdag 8 november 1989, te 14 uur.

Le Sénat se réunira demain, mercredi 8 novembre 1989, à 14 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten te 17 h 40 m.*)

(*La séance est levée à 17 h 40 m.*)